

schrijven

over

Dammen

in België

Titels van de rubrieken in "Schrijven over dammen in België". Datum blz.

Verpoest Hugo kampioen van België in de erereeks.	1973	1
Goede prestaties van de Limburgse telegraphic Club	"	1
Nederland wint internationaal damtreffen te Hasselt	27-11-71	1
Kampioenschap Limburgse telegraphic Club	19-4 -73	1
Vandormael J. ongeslagen damkampioen 1973 LTC.	" " "	1
Prijs ministerie van Franse cultuur	mei 1972	1
Europees damtornooi te Lille	mei 1972	1
Patrick Martens (Genk) werd nationaal jeugdkampioen.	7-11-1974	2
Dammen is ook een sport; (Sportpanorama)	" " "	2
PROFIEL: Hugo Verpoest. (Vervolg op blz. 4 en 5)	19-3-1983	3
Hopelijk sleuren de Limburgers de damsport uit het moeras	19-3-1983	4
PROFIEL: (Vervolg reportage Hugo Verpoest)	19-3-1983	5
HUMO: Het hek is eindelijk van de dam. (Vervolg op blz 7)	15-9-1983	6
HUMO: " " " " " (Vervolg van blz 6)	15-9-1983	7
HUMO: DAMMEN: spel in wit-zwart nu ook zonder zien	9-1983	8
" " " " " " " "	9-1983	9
Damcursus in Cultureel Centrum Dilsen	18-1-1983	10
Dammen in Limburg: Reportage "Het Nieuwsblad" (M. Coenen)	21-2-1981	11
Niet zo populair maar toch moeilijk (vervolg blz. 11)	21-2-1981	12
In club dammen is veel boeiender " " "	21-2-1981	12
Kunt U dammen (Damclub Lanklaar) Propaganda + damcursus	26-2-1980	13
U wilt meer weten over dammen " " "	27-2-1980	14
Vlaams sneldamkampioenschap in Opgrimbie(+ advertentie)	18-11-1983	15
U wilt meer weten over dammen ? (+ advertentie)	9- 2-1982	16
Freddy Borghoms: kampioen van Vlaanderen dammen	16- 2-1983	17
Freddy Borghoms: " " " " (E. Klerckx)	16- 2-1983	18
28-22: Dammen is niet zo moeilijk (" ")	22- 9 -1983	19
28-22: " " " " " (" ")	22- 9 -1983	20
Tweevoudig Belgisch kampioene Lizzy Verheyen (" ")	12- 5-1982	21
Dammen is een zenuwenspel (Vervolg) (" ")	12-5- 1982	22
Dammen is geen kinderspel (Ton Sijbrands)	3-12-1981	23
Met de groten aan de slag (foto jeugdturnooi Brussel)	30-12-1981	24
Meer geld of ik stop ermee (H. Wiersma) (KNACK)	16-12-1981	25
" " " " " " (" ") (" ")	16-12-1981	26
Laat de jongens maar schuiven (H. Wiersma simul. Valkenb.)	2- 6-1983	27
" " " " " (" " " ")	2-6 -1983	28
" " " " " (" " " ")	2-6 -1983	29
" " " " " (" " " ")	2-6 -1983	30
" " " " " (" " " ")	2-6 -1983	31

Samenstelling in september 1987. (C. Verhaag.)

Van dammen in Limburg zijn de volgende samenvattingen verschenen:

Dammen in Limburg	van 1971 tot 1979
Dammen met "Het Belang van Limburg"	van 1971 tot 1979
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1980
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1981
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1982
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1983
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1984
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1985
Dammen met "Het Belang van Limburg"	in 1986

C. Verhaag
G. Simononlaan 8 Lanklaar
3650 Dilsen
tel. 011/757809

Verpoest Hugo kampioen van België in de erereeks

1973
Goede prestaties van de
Limburgse Telegraphic Club

Zoals te verwachten werd het een boeiende eindstrijd tussen de gebroeders Verpoest. Het was tenslotte Hugo uit Brabo Antwerpen, die het zeer nipt haalde tegen Oscar uit Damier Brussel. Noteren we eveneens de mooie ereplaatsen van de 82-jarige Demesmaecker uit Luik. In de eerste afdeling kon Vandormael J., LTC Hasselt, slechts de vijfde plaats overerven. Op drie ronden van het einde stond hij nog alleen aan de leiding, doch verloor op onbegrijpelijke wijze zijn laatste drie partijen. Swerts Jean uit Hasselt bleek niet in zijn dagje en moest zich tevreden stellen met slechts zes punten. Eindoverwinnaar werd Moris uit Brabo Antwerpen, na een spannende testwedstrijd met zijn clubgenoot Liems. In de tweede afdeling stond er geen maat op het meesterschap van L.T.C.-er Ramaekers Hugo die een schitterende overwinning behaalde met 18 op 20 punten. Ook Geenen Louis uit Hechtel wist een mooie vierde plaats in de wacht te slepen. In de derde afdeling werd Verschueren (individueel) primus. Verwijzen we tenslotte naar de mooie ereplaatsen van de gebroeders Wolfs uit Genk, die beiden 13 punten wisten te vergaren. Dit snelkampioenschap werd betwist te Hasselt in het Cultureel Centrum en werd georganiseerd door de Limburgse Telegraphic Club.

De einduitslagen:

Eregroep
I. Verpoest Hugo 16; 2. Verpoest

Oscar 15; 3. Slaby A. 12-110; 4. Kleinmann R. 12-101; 5. Demesmaecker J. 12-94; 6. Grégoire M. 10; 7. Van Bouwel W. 8; 8. Claeskans Fr. 7-55; 9. Marseat L. 7-45; 10. Croteux J. 6; 11. Wolters H. 5.

1ste Afdeling

1. Moris R. Brabo Antwer. 16-145; 2. Liems 16-140; 3. Van Bouwel E. 14; 4. Gladala R. 11-92; 5. Vandormael Jules 11-83; 6. Soika St. 10; 7. Wislez J. 9-73; 8. Corbisier M. 9-62; 9. De-bongnie P. 7; 10. Serts Jean L.T.C. 6; 11. De Raedt K. 1.

2de Afdeling

1. Ramaekers Hugo L.T.C. 18; 2. Noel V. 14; 3. Wislez A. 13; 4. Geenen Louis L.T.C. 12-105; 5. Ros-sius M. 12-90; 6. Petitjean R. 9; 7. Govaerts H. 8; 8. Detaillie A. 7; 9. Vandembussche P. 6-40; 11. Haro M.

3de Afdeling

1. Verschueren Ind. 20; 2. Brose P. 16; 3. Reyniers 15; 4. Couturier 15; 5. Wolfs Willy L.T.C. 13-118; 6. Kohn M. 13-11; 7. Wolfs Mathieu L.T.C. 13-109; 8. L. Hoist D. 10; 9. Verbeke P. 7; 10. Bodart G. 6; 11. Mertens 3; 12. Besson E. 2.

Het Belang van Limburg

Kampioenschap Limburgse Telegraphic Club

Vandormael J. ongeslagen dankampioen 1973 L.T.C.

In het dankkampioenschap van LTC kwamen weer de vertrouwde figuren op het voorplan. Vandormael Jules wist opnieuw zijn titel van verleden jaar te hernieuwen, ondanks het hardnekkig verweer van zijn vriend Jean Swerts die zijn twee beslissende partijen verloor maar zich toch op de tweede plaats kon handhaven. De revelatie was ongetwijfeld Wolfs W. uit Genk die beslag legde op de derde

plaats en in het zog van de eerste twee bleef. Ramaekers H. bleef echter onder de maat en moest geleidelijk aan de rol lossen. Wolfs Mathieu vloog op onbegrijpelijke wijze enige wedstrijden. Toch wist hij een remise rijk te dwingen tegen Vandormael. Ook Vanbeckevoort André kon een puntje van de afgenoemde afsnoepen. Bij Vanbeckevoort Luc was er merkkelijke vooruitgang te bespeuren en hij is voorzeker een belofte in de toekomst.

19-4-1973

UITSLAG

Van dormael J.	14	12	0	2	26
Swerts J.	14	11	2	1	23
Wolfs Willy	14	9	3	2	20
Ramaekers H.	14	7	7	0	14
Wolfs Mathieu	14	4	7	3	11
Vanbeckevoort A.	14	4	8	2	10
Vanbeckevoort L.	14	3	10	1	7
Vanbeckevoort E.	14	0	13	1	1

Het Belang van Limburg

Het Belang van Limburg 27-11-1971

Nederland wint internationaal

damtreffen te Hasselt

De internationale damwedstrijd België - Nederland, gespeeld in de stadsfeestzaal te Hasselt en flink georganiseerd door de Limburgse Telegraphic Club, eindigde op een vlotte 7-13 zoge van de Nederlanders.

Zeven gelijkspelen en drie overwinningen waren het resultaat van een zeer knappe en jeugdige Nederlandse formatie.

De gebroeders Verpoest, de twee beste damspelers van ons land slaagden er zelfs niet in hun tegenstanders onder de knie te houden en moesten zich tevreden stellen met een gelijkspel.

Van de vorige achtten landenwedstrijden won Nederland 13 keer, België slechts tweemaal, terwijl drie wedstrijden op een gelijkspel eindigden.

Hierbij kwam aan het licht dat België niet alleen op schaakgebied maar ook in het dammen een grote achterstand heeft op zijn buurlanden. Het verwondert echter niet als men weet dat in het Nederlands onderwijs damkursussen worden gegeven en dit land meer dan 10.000 dammers telt, tegenover ruim 100 voor België.

Tal van personaliteiten hadden eraan gehouden deze 19de. interlandwedstrijd, voor de eerste

maal betwist in Limburg, te worden.

De h. Monard, schepene overhandigde de schaal van de s Hasselt aan de overwinnaars.

Verder waren aanwezig, de Duivivier, voorzitter van de Limburgse Telegraphic Club, Detaillie voorzitter van de Belgische Dambond, Van der Vreugd, voorzitter van de Nederlandse Damfederatie, Picard tornooileider, Bortels, gevaardigde der Sociale Wereld, Noeklanders, nationaal meedat SWTT. Na de wedstrijd werd door de inrichters een ceptie aangeboden.

De uitslagen waren als volgt:
België Nederland Uits
H. Verpoest - J. Goudt 1
O. Verpoest - J. Riesenkamp 1
A. Slaby - B. Wiggers 1
Lafourcade - T. Van Beck 0
M. Grégoire - P. Lacroix 1
R. Kleinman - J. Pander 1
W. Van Bouwel - A. Leiksterker 0
J. Demesmaecker - H. Otten 0
H. Wolters - Drs. Th. v.d. Hoek 1
Vandormael J. - C. Rijk 0

Eindstand 7-13
Rangschikking na 19 wedstrijden:
1. Nederland 31 pun
2. België 7 pun

Het Belang van Limburg

Joschever Monard
24/1/72
Willy Wolfs
aangesloten Limb. Teleg. Club
1 mei 1972

Aanleiding tot
het breken
hij LTC
Hasselt
24-1-1972

PRIJS MINISTERIE VAN FRANSE KULTUUR

De Belgische Dambond maakt bekend dat de prijs van het ministerie van Franse Cultuur 1963 werd toegekend aan Vandormael J. van de Limburgse Telegraphic Club.

Deze prijs zal hem te Brussel in de maand oktober worden overhandigd.

EUROPEES DAMTORNOOI TE LILLE

De damafdeling van de Limburgse Telegraphic Club, de enigste RTT vereniging die bij de Belgische Dambond is aangesloten en tevens ook de kleinste damklub van ons land, krijgt weer zoals elk jaar talrijke uitnodigingen om damwedstrijden te betwisten in het buitenland. De voornaamste is ongetwijfeld de deelname aan het Europees Damtornooi te Lille dat zal plaats hebben tijdens de Pinksterdagen.

Het Belang van Limburg

werd nationaal jeugdkampioen

DAMMEN IS OOK 'N SPORT

Dammen is een geestesport, die in onze provincie nog niet zo heel erg bekend staat. Of toch wel, maar dan meer binnenshuis, daar wordt het dammen wel vaker beoefend door de zgn. «huisdammers». Vandaar ook dat in Limburg — en zelfs in ons ganse land — slechts een beperkt aantal clubs voor dammers bestaan. De voornaamste reden voor het tot nog toe niet doorbreken van deze clubs is onbekend, maar velen menen dat dammen niet zo een competitie sport is. Zij hebben misschien ongelijk. De Russische grootmeester dammen Isar Koerpman, die ook een flinke schaaknobbel bezit, heeft eens gezegd dat dammen moeilijker is dan schaken.

Wij willen hier de schaakliefhebbers niet gaan achteruitstellen, integendeel, want schaken en dammen zijn twee sporten die van eenzelfde «familie» zijn.

Maar laten wij het op eigen bodem hebben over de sport die reeds eeuwen bestaat (de oudste studie over een eindspel is dit van Torquemada in 1547).

In Limburg bestaan er momenteel slechts twee clubs : deze van de R.T.T. in Hasselt, en de Genkse Damklub. Deze laatste is de jongste (werd begin 1973 opgericht), maar zij mag oprecht fier zijn. Tussen haar leden, waaronder heel wat jongeren, heeft zij reeds veel sukses mogen smaken. Inderdaad, zopas werd in haar midden de nicuwe nationale jeugdkampioen begroet : de 17-jarige Patrick Martens. Hij heeft tegen 9 andere tegenstanders glansrijk het pleit gewonnen : 18 punten uit 9 beurten, dus het maksimum. We zijn met Patrick even gaan praten, en in ons midden was er ook de dynamische voorzitter Willy Wolfs, die samen met nog andere klubleden de Genkse Damklub uit de grond heeft gestampt.

Patrick is een ietwat bedeesde goed opgeschoten jongeman. Bedeesd misschien omdat hij nu wat in de belangstelling komt te staan, maar op damgebied laat hij zich de kaas niet van de boterham nemen. Ook bij hem begon de liefde voor het dammen in de huiskring. Onder elkaar werd er gedamd, en ook al eens geschaakt. Vader Martens kan het niet al te best meer volgen, want zijn kinderen zijn hem in deze sporten boven het hoofd gegroeid.

Toen de Genkse Damklub ontstond organiseerde deze in het Sint-Jan Berchmanskollege te Genk een simultaanturnooi op 11 mei 1973. Onder de spelers van het kollege bevonden zich naast Patrick andere dammers, die reeds lid waren van de Genkse klub. Onmiddellijk viel op, door de reeds meer geroutineerde spelers van de damklub, dat Patrick Martens goede beurten maakte. En Patrick vond het eveneens fijn kontakt gehad te hebben met deze klub en hij sloot zich aan.

NAAR WERELDKAMPIOENSCHAP

Spijtig genoeg kon hij dit jaar niet aan het klubkampioenschap deelnemen, maar hij had toch enkele wedstrijdpartijen gespeeld en vele partijen bestudeerd.

Hij werd, samen met Jan Jambon, Herman Moons, Adel Schraepen, Guy Roox en Tom Van Houtte, naar het nationaal jeugdkampioenschap gezonden. Genk bracht het er vorre van slecht af tegen de konkurrenten uit Gent, Antwerpen en Hemiksem. Lichte training was ruim voldoende om Patrick Martens naar de top te zenden. De andere klubgenoten konden ook zeer goede resultaten boeken. Tom Van Houtte werd 2de met 14 punten, Adel Schraepen 4de met 12 punten, Herman Moons 5de met 10 punten, Jan Jambon 6de met 8 punten en Guy Roox 7de met 5 punten. Patrick mocht dan ook de prachtige trofee mee naar huis brengen. Voor hem ligt echter een zware taak te wachten : het wereldkampioenschap dammen voor de jeugd, dat van 20 tot 30 december 1974 doorgaat in Am-

sterdam, tijdens het Internationaal Suikerdamturnooi.

Dit wereldkampioenschap wordt een zware test, dat beseft Patrick maar al te best. Er zullen Russen, Nederlanders, Franssen, Italianen, Tsjechen enz. aanwezig zijn. Wetende dat vooral de Russen en de Nederlanders verwoede dammers zijn, dan zal Patrick vast en zeker zware partijen te spelen krijgen. Wint hij niet, hetgeen hijzelf verwacht, dan zal deze kennismaking voor hem zeker een grote verrijking betekenen.

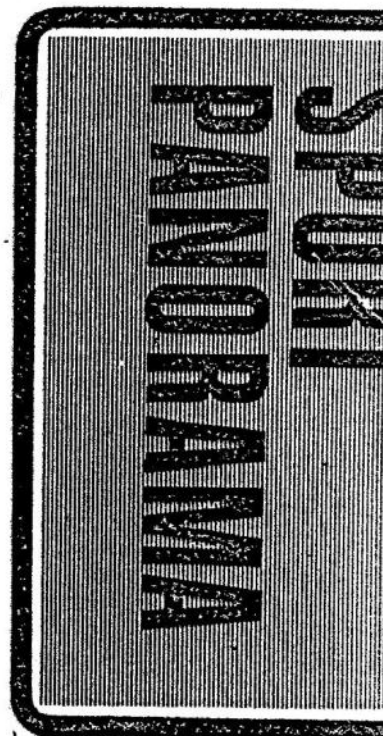
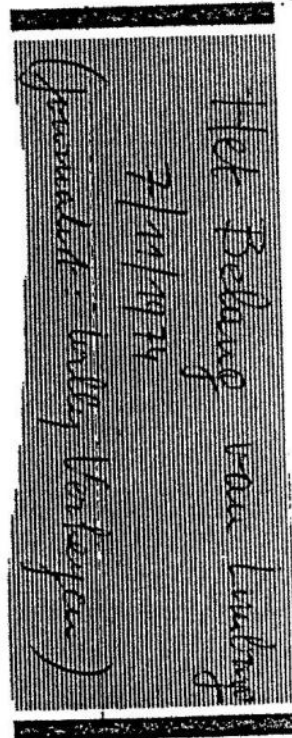
Patrick damt nu, samen met zijn klubgenoten, tweemaal per week in klubverband. Iedereen kan dit trouwens meemaken, want elke zondagmorgen van 10 tot 12 uur en elke maandagavond vanaf 19 uur, staat het lokaal Trefpunt aan de Dieplaan open voor alle liefhebbers-dammers, zelfs voor niet-leden.

Ook tracht men het dammen nog verder door te drukken in het onderwijs, niet alleen als propaganda van de klub, maar ook om de waarde van het spel te benadrukken. Simultaanwedstrijden kunnen heel wat deelnemers tegelijk aantrekken (een onlangs gehouden turnooi in het kollege te Genk bracht 84 deelnemers achter de tafels). Dammen is een denksport bij uitstek, dat zoals voorzitter Wolfs het typerde, «het analytisch denkvermogen ontwikkelt».

Wij wensen Patrick Martens veel sukses in Amsterdam, maar hopen ook dat de Genkse Damklub een stimulans mag betekenen voor de vele damliefhebbers in onze provincie.

Voorzitter Wolfs (links) naast de jongste nationale jeugdkampioen dammen Patrick Martens (r), die de gewonnen trofee in zijn handen houdt.

PROFIEL

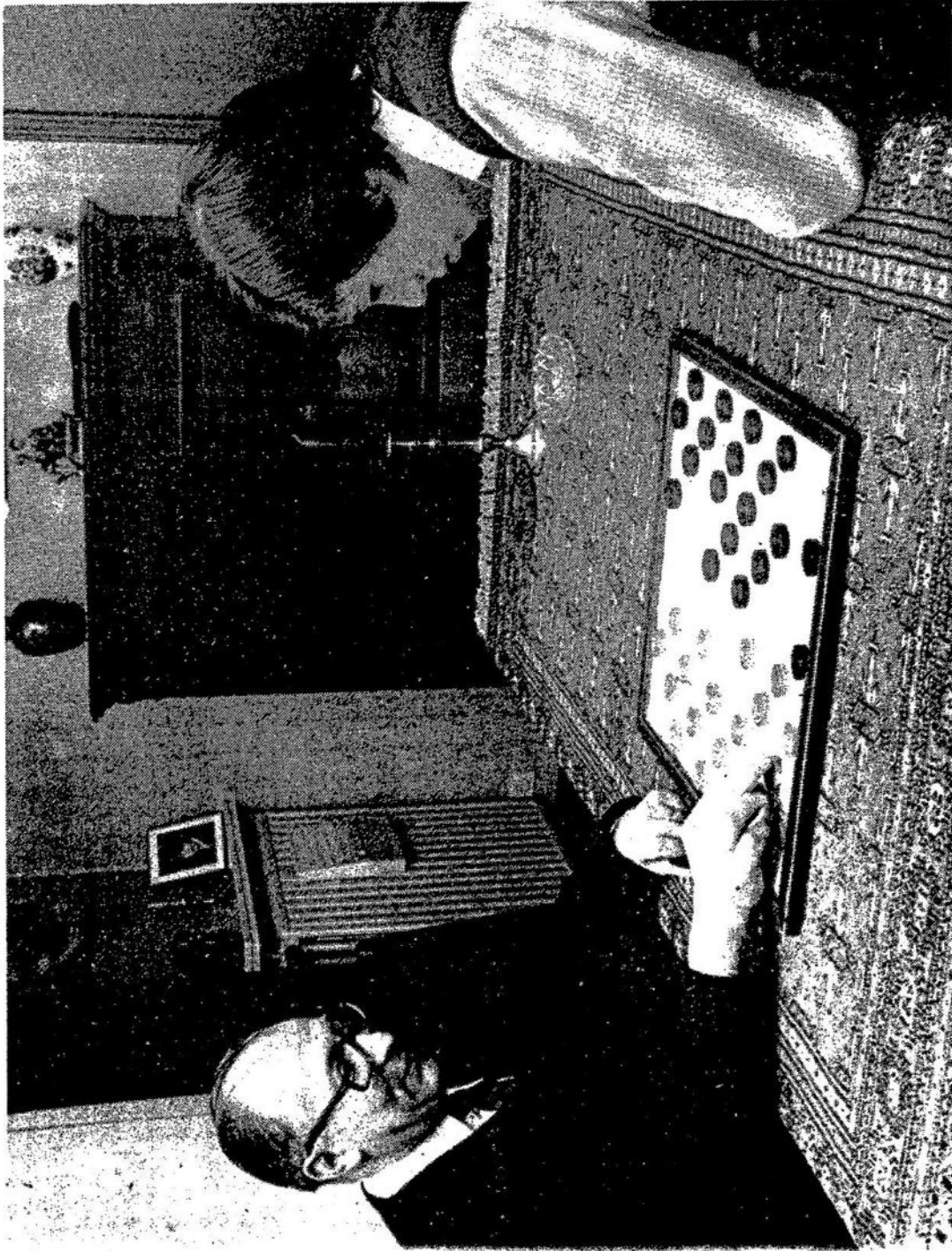
Het Belang van Limburg

ZATERDAG 19 EN ZONDAG 20 MAART 1983

**HUGO
VERPOEST:**

Hopelijk sleuren Limburgers de damsport uit het moeras»

Wereldkampioen Jannes van der Wal, een rasechte Fries, ergert zich om de haverklap aan het lullig intellectueel peil van deze aardbewoners. Belandde vorige maand dan ook in de isoleercel van de psychiatrische kliniek van Veluweland. Daar bracht hij in de kortste keren alle aanwezige geneesheren de wanhoop voorbij. « Waarschijnlijk tijd ik een beetje aan hoogmoedswaanzin. Het resultaat van voortdurend verkeren tussen mensen die ver beneden mijn niveau staan. Morgen zal ik mijn twee psychiaters weer spreken en ik denk dat ik het hen nu maar eens ga zeggen: mijnheer de psychiater, ik ben blij u te ontmoeten en ik wens u van harte beterschap... », schreef Jannes van uit zijn quarantaine.

En dan heb je nog een collega en landgenoot van rare Jannes, Ton Sijbrands. De kampioen blind-simultaan. In zes uur tijd neemt hij tien tegenstanders te grazen, zonder een dambord gezien te hebben. Moederziel alleen in een hokje, star tegen een muur kijkend, rug naar de opponenten gekeerd. Duizend zetten in zijn fotografisch geheugen stockeren vindt hij kinderspel.

Dammers en hun kleine onhebbelijkheden... België ondervindt er weinig of geen hinder van. Het landschap van de laatste zet ligt er troosteloos bij. De denksport wordt vergeten. Want op zondag regeert koning voetbal en iedere avond valt er wel iets anders op die kleurenkast te «bewonderen». Waar haalt de Belg dus nog de tijd om te dammen? Een kijkje aan de top vertelt trouwens alles: sinds de tweede wereldoorlog halen Hugo en Oscar Verpoest alle zetten naar zich toe. Een eenzaam en stereotiep gebeuren. De jongste, Hugo (48), is zelfs vergeten hoeveel nationale titels hij precies binnenhaalde. « Ik geloof achtien, maar om alle twijfels weg te nemen zou ik het eens bij de Bond moeten natrekken ». Hugo Verpoest, een profiel van de stille denker.

Vader en zoon Verpoest rond hun « lieve » ingegerecht ». Blijft de Belgische damtitel tijdens de

volgende dertig jaar in de familie Verpoest?

(foto's: Jos GIJSELS)

Antwerpenaar. Je kan je nauwelijks voorstellen dat hij aan de kost komt als verkoper - in 't groot' dan nog - van geschenkenartikelen. Neemt rustig de tijd om antwoorden te formuleren en is aanvankelijk niet op zijn gemak. Journalisten op bezoek bij de kampioenen van zo een weinig populaire discipline, Hugo vindt het hoogst eigenaardig. «Wie of wat bracht je hierheen?» Na een kwartiertje breekt het pakijns en begint hij het zwart-witte wereldje te relativeren.

«Dammen, een intellectueel spelletje. De klassieke veroor-

- Je koos dus voor dammen, de «kleine broer» van het schaken.

«Wordt vaak beweerd. Ten onrechte, je kan deze disciplines moeilijk vergelijken. Wie vaardig met een wagen overweg kan, vindt fietsen kinderspel. Anderzijds vergeet hij soms dat een fietser zich moet trachten recht te houden op twee wielen. Bij de minste hapering kwakt hij tegen de grond. Wat leken meestal niet weten is, dat een dampartij gemakkelijk vijf uren aansleept terwijl je twaalf, vijftien zetten diep moet kunnen denken. Probeer het maar eens. Weet je wat me het eerlijkste lijkt? Gewoon geen vergelijking maken tussen dammen en schaken. Omdat ze niet te vergelijken zijn».

- Wat fascineert je in een denksport?

«Een erg moeilijke vraag... (neemt een lange bedenktijd). Dat man-tegen-man-gevecht misschien, dat ontzettend aantal combinatiemogelijkheden. Ik weet het zelf niet zo goed. Heb het me trouwens zelden afgevraagd. Rond en op een dambord kan je je dingen veroorloven die in het dagelijkse leven gewoonweg niet aanvaard worden. Mekaar uitdagen, je opponent om de tuin leiden, grof spel spelen... Toch leuk».

- Een harde weg naar de Belgische en Europese top?

«Zonder opofferingen mag je

rustig met een korreltje zout nemen. Een meer dan behoorlijk voorstellings- en concentratievermogen, kunnen tellen en misschien wel het belangrijkste, een eindeloos geduld. Daar rooi je het mee. 'k Vergeet nog één ding: eenzaamheid verdragen. Alleen zijn met je dambord, je boeken, je combinaties...»

- Hoe ben jij in de damsport verzeild geraakt?

«Vader en mijn achttien jaar oudere broer Oscar leerden het mij destijds (lacht). Weet je waar vader de damsport heeft ontdekt? Aan de IJzer, in de

het meteen vergeten. Op mijn negentiende nam ik voor het eerst aan de Belgische kampioenschappen deel. In die tijd was ik gewoonweg verslingerd op deze sport. Waar ik ook ging, steeds had ik een minidambord op zak. In de tram, tijdens de middagpauze, altijd opnieuw andere combinaties uitproberend. En 's avonds vijf, zes uur lang studeren. Broodnodig trouwens. Alle theoriën over dammen die momenteel de ronde doen, werden vrij recent op papier gezet. Deze denksport evolueert enorm en je bent dan ook nooit «gediplomeerd», nooit. Ik speelde vrij lang in de schaduw van mijn oudere broer en leermeester Oscar. De keren dat ik tweede eindigde, altijd door hem geklopt, tel ik liever niet. In 1957 behaalde ik mijn eerste Belgische titel, meteen een definitieve doorbraak naar de buitenlandse toernooien. 1960 Bahn, 1961 Jalta, 1964 Milaan... Tevoren, in 1958, won ik ook nog de wereldtitel correspondentie-dammen».

- Rusland, toch wel het mekka.

«Rusland en Nederland spelen momenteel de eerste viool. Voor de Russen liggen de zaken heel simpel, dat zijn staatsbedienden. Grootmeester Kuperman heb ik heel goed gekend. Die man kon zich dag en nacht met het dammen inlaten, hij beschikte over een zee van

ga uitgekeerd terwijl de verblijfkosten ten laste van de organisatoren vallen. Groot probleem echter: waar haal je zoveel vrije dagen? Een toernooi duurt vlug vier weken, geen enkele baas die je dergelijke presentjes op een schotelletje aanbiedt. Een zelfstandige, in mijn geval dus, heeft het nog moeilijker om zich vrij te maken. Daarom ook trouwens dat ik er na mijn huwelijk in 1965 een beetje de riem heb afgelegd».

- Lichtjes ontgoocheld? Zoveel inspanningen en toch niet dat?

«Neen, toch niet. Maar je blijft die motivatie niet opbrengen. En dat geldt voor de meeste schakers en dammers. Tussen 'twintig en dertig kan je al dat studiewerk makkelijk aan

loopgrachten. Als die mannen 's avonds niet wisten wat uitgesproken, haalden ze een zelf-in-eengeknutseld bord boven. Leuke ontspanning tussen al het oorlogsgeweld door».

- En jij raakte meteen verslingerd op de ronde schijfjes?

«Schaken en dammen, het boeide me allebei. Ik kon me natuurlijk onmogelijk specialiseren in twee denksporten. Met een broer die reeds enkele malen de Belgische titel had behaald, was mijn keuze natuurlijk vlug gemaakt. Een betere en goedkopere initiator kon ik nergens anders op de kop tikken».

tijd. Met de verplichting echter ieder jaar minstens twee boeken over damsport te publiceren. Op die manier kon de Westerse wereld zien hoe degelijk er in de Sovjetunie werd gewerkt. Maar Kuperman, de man was van joodse afkomst, tripte regelmatig naar het westen om zijn kunsten te tonen. En hoe meer hij met onze consumptiemaatschappij in aanraking kwam, hoe feller hij verslingerd raakte op al die «lekkernijen». Hij kwam dan op zijn kousevoeten langs: «Zeg, hoeveel verdienen jullie hier?» En toen hij helemaal wist waar de klepel hing, week hij uit naar de States».

- Maar hoe verklaar je dat Nederland voortdurend kopstukken aflevert: van der Wal, Wiersma, Sijbrands...

«Bijna allemaal Friesen, hé. En in Friesland bestaat haast geen uitgangleven. Daar ontmoet je nog rustige mensen die zich niet laten leven door televisie. Want geloof me, de opkomst van de t.v. heeft de dood van de denksporten ingeluid. De avonden zijn verloren. Dallas, Dynasty, shows... In familiekring de late uurtjes eens rustig rond het dambord doorbrengen, hoort er haast niet meer bij. Jaja, heel wat Vlaamse gezinnen hebben wel een dambord in huis. Maar wat richten ze er mee uit? De kast in en gedaan. Kijk eens naar de tenoren: Rusland, Nederland,

- Je mooiste herinnering?

«1960, het wereldtoernooi in Rusland. De tijd van Kroestjof. Toen de Russen bedelden voor een katoenen broek of een mooi hemd. Hadden ze nooit gezien. Ik ondernam die reis met de trein. Jawel, achtenveertig uur sporen. Ik zag veel en kon rustig mijn partijen voorbereiden. Een zalige tijd».

- Je oudste zoon heeft zich ook op dammen toegelegd. Met de volledige steun van vader?

«Waarom niet? Hij speelt echter ook nog basketbal. Ik vind het heel belangrijk dat je een denksport en een sport waar fysieke inspanning aan te pas komt, combineert. De Russen doen het trouwens ook op die manier. Ze geven het wel

- Iedere dammer heeft wellicht zijn tics. Ook Hugo Verpoest?

«Dammers zijn doorgaans rustige jongens. Ze drinken zich nooit te pletter, kettingrokers ontmoet je zelden. Ik heb altijd de meeste moeite onderhouden om vijf uur lang op mijn stoel te blijven zitten. Vooral tijdens de openingsfase, zie je me nooit aan tafel. De eerste tien, vijftien zetten ken ik trouwens uit mijn hoofd. Wie me zo vroeg wil verrassen, moet veel en hard geblokt hebben».

Paul DAENEN

maar ook Senegal en Mali. Waarom deze laatste, zogezegd onderontwikkelde landen? Daar dammen de mensen op straat. Normaal dat op die manier grote kampioenen worden gekweekt. Vergelijk het met de voetballende jeugd in Brazilië».

- Dammen in België is als waterpolo in de Sahel?

«Het komt niet van de grond. Geen enkele denksport trouwens. Schaken lijdt aan dezelfde ziekte. Alleen de kijksporten kunnen groeien. Wie heeft vandaag nog zin om hele avonden alleen in een hoekje te kruipen met enkel een vierkant, geruit bord en enkele naslagwerken als gezelschap? Geen mens meer. De Belgische damliga telt al jaren duizend of tweeduizend leden en blijft ter plaatse trappelen. Alle hoop is momenteel op Limburg gevestigd. Daar schijnt nog iets te groeien. Een behoorlijk aantal clubs, enkele dynamische organisatoren. In die provincie zie ik het nog zitten. Maar de rest... De Belgische competitie werd een ongenietbaar afkooksel. Oscar en ik zijn verplicht geweest naar Nederland uit te wijken, wilden we enige tegenstand opzoeken. Hier tref je nauwelijks nog getalenteerde jongeren aan - Verschuieren en Lemmens als uitzonderingen - niks... Dat maakt dat we nu voor een Tilburgse club spelen. Aan de andere kant van de grens blijft de damcompetitie

toch nog enigszins leefbaar, al ondernemen ze ook ginds vruchteloze pogingen om hun ledenaantal te verhogen. De sponsoring maakt het echter interessant. Een crack verdient soms een vijfhonderd gulden per partij. Geen reuzegroot bedrag, je kan er onmogelijk van leven, maar toch altijd aardig meegenomen».

- Nooit de kans gekregen om professional te worden?

«En leven van de rozegeur en de maneschijn zeker? Een wereldkampioen dammen strijkt hoogstens een half miljoen op. Een belachelijk bedrag als je even nagaat wat schaak-koningen binnenrijven. En voor buitenlandse toernooien krijg je veertig procent van de

gaan ze trimmen of turnen. Als Erwin echter ooit had moeten kiezen tussen voetbal of dammen, had ik hem in de richting van de populairste sport gestuurd. Wat die heren vertie-

Het hek is eindelijk van de dam

Wil de wereldkampioen dammen 1990 als de bliksem deze pagina uit zijn luiers pellen en anderszins tot zich nemen?

Tot begin oktober zendt de AVRO nog enkele propaganda-filmpjes uit, om de kijkers lekker te maken voor hun cursus dammen die gepresenteerd wordt door grootmeester en Nederlands kampioen Rob Clerc. Een dergelijke cursus is de Nederlanders wel toevertrouwd. Er lopen bij hen evenveel ex-wereldkampioenen dammen rond als bij ons gewezen regenboogtruidragers. Het eerstvolgende wereldkampioenschap dammen, dat op 21 oktober begint, is zelfs een Nederlands onderonsje tussen de huidige wereldkampioen Janus van der Wal en de vorige wereldkampioen Harm Wiersma. Waar staan de Belgische dammers? Nergens?

Bert Tollekamp (een der samenstellers van de cursus): Nou... België staat wel érgens, maar het is wel effe zoeken (*lacht*). Jullie hebben bijvoorbeeld de gebroeders Verpoest uit Antwerpen, Oscar en Hugo. Tijdens het vorige wereldkampioenschap is Oscar toch in de buurt van de zesde plaats gekomen en dat is toch wel wat.

Behalve de gebroeders Verpoest, zijn er nog de Luikenaar Vaessen en de Brusselaar Verleen, alle vier internationale meesters. Een grootmeester mag de Belgische Dambond niet tellen en tot wereldkampioen hebben we het nooit gebracht, maar de Dambond, met haar 850 aangesloten leden (in Nederland zijn er 10.000), kan slechts uit een kleine kern putten. «De grootste handicap voor ons», zegt sekretaris Jean Maes «is dat in België dammen nog altijd beschouwd wordt als een gezelschapsspelletje. Het interessante van de Avro-kursus is dat mensen kunnen zien dat er zoveel variatie in zit, dat het een boeiende sport is.

HUMO: Voor wie is de cursus eigenlijk bedoeld?

Bert Tollekamp: Voor iedereen die een beetje kan dammen, en dat zijn de meeste mensen, denken we. Je kunt meedoen als je een jaar of tien bent. Jonger zelfs, als de ouders je een beetje willen helpen. En als je tachtig bent en je voelt je nog fit, kun je ook meedoen.

HUMO: Ik ben een vrijetijdssdammer, maar ik heb geen tactiek en ken zelfs de terminologie niet.

Tollekamp: Mooi zo. Dat betekent dat je kunt schuiven en slaan. Schuiven is een zet doen, slaan is een schijf van de tegenstander wegnemen. Waar het in de cursus om gaat is dat mensen een inzicht krijgen in de plannen die in een dampartij gebruikt kunnen worden.

HUMO: Plannetjes? Dat veronderstelt een ijzersterk geheugen.

Tollekamp: Als je wereldkampioen wil worden moet je natuurlijk over een uitstekend geheugen beschikken, je moet helder en logisch kunnen denken en dies meer. Waar wij in de cursus vooral de nadruk op leggen is niet zozeer het vergaren van een heleboel kennis, maar de manier waarop je moet nadenken. Je kunt zo'n spel op twee manieren benaderen: je kunt zeggen dat moet je leren en dat moet je weten en die zet moet je kennen. Dat is dan een kennisbenadering. Maar je kunt ook zeggen: het spel zit zo in mekaar en die plannetjes zijn er. Bijvoorbeeld: een dam halen of een combinatie nemen, dat betekent iets wegnemen en iets terugslaan, of aanvallen, dat is dreigen met slaan. Nou, die plannetjes willen we graag overbrengen aan de cursisten en dat gaat heel gauw. Als jij met een dambord bij me zit, kan ik je in 10 minuten vertellen waar het bij dammen om gaat. Vervolgens moet je met de kennis die we je geven zelf een partijje spelen. Dat is onze benadering, omdat we beweren dat mensen heel best zelf kunnen nadenken.

HUMO: Kun je bij dammen ook aanvallend of verdedigend spelen?

Tollekamp: Jazéker. Als je vooruitslaat dan ben je in de aanval, als je terugslaat dan verdedig je. Nou druk ik het wel heel simpel uit hoor.

HUMO: Zie je spelers steeds weer volgens een aanvallend patroon spelen en andere die liever vanuit de verdediging komen?

Tollekamp: Dat hangt een beetje met je karakter samen.

Een kind dat heel enthousiast is en alles durft, zal veel gauwer naar voor gaan. Terwijl een kind dat bedeesd is en meer in zichzelf gekeerd, makkelijker terugruilt en niet teveel neemt. Dat kun je heel aardig terugvinden in zo'n spel. En dat zie je niet alleen bij kinderen hoor, ook bij topsporters.

HUMO: Er zijn veel gezelschapsdammers die zich hardnekkig vastklampen aan de laatste rij, daar vooral mag er geen gat vallen.

Tollekamp: Want dan kan de ander een dam halen, ja. Daar haken we ook in de cursus op in. Om op veilig te spelen laten vooral kinderen de laatste rij schijven altijd samen. Een ander kenmerk van beginners is dat ze zoveel mogelijk naar de rand schuiven, want daar kan je niet geslagen worden. Nou ja, dat is ook een van de dingetjes die we leren: dat je ook best in het midden van het bord veilig kunt staan als alle schijven elkaar helpen en samenwerken, zoals dat ook in het gewone leven gaat.

HUMO: Als je zo heel amateuristisch bezig bent, laat je ook gauw de moed zakken als de ander een dam heeft.

Tollekamp: Moet je niet doen hoor, want er kan heel wat gebeuren. Vooral als je nog niet zo goed damt is het helemaal niet zo erg als je een aantal schijven en nog een dam ook achterstaat. Ik heb het wel vaker gezien.

HUMO: Hoeveel van die plannetjes bestaan er, als je die nou toch uit het hoofd wil leren?

Tollekamp: Die zijn niet te tellen. Je raakt er gewoon niet in uitgezocht. Wat bijvoorbeeld heel leuk is aan de cursus, is dat we in het najaar aandacht zullen besteden aan de match voor het wereldkampioenschap tussen Van der Wal en Wiersma. Tijdens de match gaan we kijken hoe die twee grootmeesters plannen in hun partijen gebruiken en dan kun je zien dat grootmeesters met precies dezelfde plannen werken als opa en oma en jijzelf, als je de Avro-kursus hebt gevolgd. Het is niet zo dat zij het zo simpel spelen als jij,

maar wél dat ze met precies dezelfde plannen spelen.

HUMO: Is het verschil tussen een goede dammer en een grootmeester, dat de ene veel plannetjes en combinaties die in zijn hoofd zitten kan uitwerken, maar dat de ander er bovendien heel eigen ideeën in verwerkt?

Tollekamp: De basisplannen die in onze leermetode zitten worden ook door grootmeesters gebruikt maar, wat jij zegt, ze ontdekken er zelf een heleboel nieuwe dingen in. De ingewikkelde zetten en ingewikkelde varianten zijn natuurlijk vondsten van de grootmeesters. De doelstelling achter onze leermetode is dat we liever niet zeggen zo en zo moet je spelen. We zeggen: dát zit erin, deze plannetjes zijn je denkinstrumenten. En wat er daarna gebeurt met de mensen die onze cursus hebben gevolgd, dat weten we niet. Wij hopen dat er goede dammers zullen uitkomen. Mensen die dingen gaan ontdekken die wij helemaal niet voorzien hebben. Want waar het op aankomt is dat mensen zelf creatief gaan zijn met de plannen die wij aanreiken.

HUMO: Men zegt wel eens dat dammen een sport is voor mensen die schaken te moeilijk vinden.

Tollekamp: Goeie uitspraak hoor, al klopt er niets van. Kijk, veel mensen zeggen: dammen heeft simpele regels, dus is het ook een simpel spelletje. En schaken heeft moeilijke regels, dus zal schaken wel héél moeilijk zijn. Diezelfde denkfout heb je ook bij voetbal en hockey. Voetbal is simpel, want de regels zijn simpel. Hockey is moeilijk, want de regels zijn moeilijk. Zo werkt het natuurlijk niet, al maken een heleboel intelligente mensen die denkfout. Je merkt dat schaken meestal beoefend wordt door mensen met een iets betere ontwikkeling, door mensen die wat slimmer zijn. Die mensen kiezen een spelletje waarvan ze denken dat het hún niveau past. Het interessante van het dammen vinden we nu net — en natuurlijk zijn wij daar ook een beetje partijdig in — dat het zo'n simpel spelletje is. Iedereen kan het namelijk heel makkelijk leren,

al vanaf een jaar of vier. Maar daarna komt er een soort leerproces op gang. En als je dan gaat kijken naar het wereldkampioenschap, wat we in de cursus dus doen, dan merk je dat het dammen op topniveau net zo moeilijk is al schaken op topniveau.

HUMO: Maken dammers soms overstapjes naar het schaakbord — en omgekeerd — of wordt dat afgeraden, zoals een tennisser die liefst geen pin-pong speelt, omdat het zijn stijl schaadt?

Tollekamp: Je ziet wel vaker dat topdammers ook schaken. Van der Wal is bijvoorbeeld een voortreffelijk schaker. Tom Sybrands, een bekende wereldkampioen uit het verleden, is ook een heel goede schaker. Al halen die mannen niet de absolute top, ze schaken toch op meesterniveau. Andersom is het me niet bekend dat schakers er ook bij gaan dammen. Het is een eenrichtingsverkeer en ook daar, denk ik, is het idee: ik heb nou een spel dat moeilijk genoeg is, waarom zou ik een makkelijk spelletje doen?

HUMO: Dammen lijkt mij een iets bescheidener sport. Geen uitgebreide artikelen in de pers over incidentrijke kampioenschappen, geen hysterische toestanden en paranoïde reacties van de spelers zoals dat bij de topschakers gebruikelijk is.

Tollekamp: Er is wel een verschil, maar bescheiden...? Ik denk dat dammen ten onrechte minder aandacht krijgt in de pers. Op het gebied van organisatie, publiciteit en alles wat er omheen draait staat schaken inderdaad verder dan dammen. Maar als je leest over zo'n wereldkampioenschap tussen een Fisher en een Karpov, lees je eigenlijk alleen over de psychologische oorlogvoering tussen die twee en heel weinig over het schaken zelf.

HUMO: Psychologische oorlogvoering heb je dus ook bij dammers?

Tollekamp: Jawel hoor (*lacht*), alleen, het komt niet in de kranten. En Wiersma heeft zelfs een psycholoog in dienst die hem mentaal helpt voorbereiden op het wereldkampioenschap. Het hoort er gewoon bij, tenminste als je op topniveau speelt.

HUMO: Hoe haal je een dammer onderuit? Door te gaan ijsberen of irriterend te kuchen?

Tollekamp: Er zijn allerlei manieren om de concentratie te breken. Zelf heb ik tegen grootmeester en ex-wereldkampioen Rosenburg gespeeld. Die man keek tijdens zo'n partij plotseling in je ogen om te zien of je er nog wel bij was (*lacht*). Er zijn ook topspelers die met hun lepelte tegen hun kopje tikken. Of je kan op een krakende plank gaan staan. Dat soort dingen. Men verwacht wel dat het wereldkampioenschap tussen de twee Nederlanders nogal vriendschappelijk zal verlopen, maar er kan allerlei gebeuren, vooral met een man als Van der Wal, die nogal eens voor publiciteit zorgt op dat gebied.

HUMO: Hoe verloopt zo'n officiële partij? Wordt er een tijdslimiet gesteld?

Tollekamp: Binnen de twee uur moet een speler vijftig zetten doen. Dus na vier uur volgt er een tijdcontrole om na te gaan of beide spelers hun vijftig zetten gedaan hebben. Na de vijftigste zet krijgt elke speler nog eens een uur erbij, waarin ze de volgende vijftientwintig zetten moeten doen.

HUMO: Een kortere bedenktijd dan bij schaken.

Tollekamp: Dat hangt ook wat samen met het spel. Bij een schaakpartij valt de beslissing meestal rond de veertigste zet. Bij dammen komt dat moment iets later. Bovendien heb je bij dammen het fenomeen dat slaan verplicht is, dus slaan gaat heel snel en per partij vallen er toch altijd een stuk of vijftien schijven.

HUMO: Wordt het wereld-

kampioenschap beslist in één partij of heb je meerdere kansen?

Tollekamp: Bij schaken heb je alleen maar matches, één tegen één. Voor de wereldtitel dammen wordt elk jaar gedamd. Het ene jaar is er een toernooi waarin de beste spelers ter wereld, zo'n 14 à 20 spelers, meedoen. Stel dat er 14 spelers zijn, dan moet elke speler 13 partijen dammen. Het is dus best mogelijk, wat bij schaken niet kan, dat een dammer die op een tiende plaats van de wereldtop staat in één keer wereldkampioen wordt. Het jaar daarop wordt een match gespeeld, meestal in twintig partijen, tussen de oude wereldkampioen die zijn titel is kwijtgeraakt — in dit geval Harm Wiersma — en degene die als nieuwe wereldkampioen uit het toernooi is gekomen, in dit geval Janus van der Wal.

HUMO: De cursus dammen wordt gepresenteerd door Rob Clerc, Nederlands kampioen dammen en een grootmeester. Hoe word je grootmeester?

Tollekamp (*lacht*): Door veel te oefenen.

HUMO: Moet je een vuurproef doorstaan?

Tollekamp: Laat ons zeggen dat je op een gegeven moment in eigen land aan de top komt. In de toernooien op redelijk hoog niveau kun je *meesterpunten* verzamelen. Als je er daar genoeg van hebt, ben je een nationaal meester. Weer een stapje verder kun je internationaal meester worden en als je dan nog eens flink wat resultaten in internationale toernooien haalt, word je grootmeester, de hoogste titel in de damsport.

HUMO: Ben je grootmeester voor het leven of moet je het ieder jaar weer waarmaken?

Tollekamp: Tegenwoordig wordt er ook bij dammers met *ratings* gewerkt, een soort ranglijst met punten. Je moet dus wel

blijven scoren in toernooien om hoog op de ranglijst te staan. Maar grootmeester blijf je inderdaad voor het leven.

HUMO: Hoeveel grootmeesters heeft Nederland?

Tollekamp: Een stuk of zeventien, denk ik. Die grootmeestertitels zijn pas na de oorlog in zwang gekomen. Van der Wal en Wiersma zijn uiteraard grootmeesters. Tom Sybrands, Rosenburg, wereldkampioen in de jaren vijftig; Ben Springer, een ex-wereldkampioen; en verder Rob Clerc, de derde Nederlandse topdammer van het moment.

HUMO: Is er een verklaring waarom Nederland het zo goed doet?

Tollekamp: Nou ja, het is een sport die in Nederland traditioneel heel populair is, en waar een sport veel beoefend wordt, komen er ook topspelers uit. Vóór de Tweede Wereldoorlog had je voornamelijk Franse wereldkampioenen, maar dat is de laatste jaren wat teruggelopen. Tegenwoordig gaat het altijd een beetje tussen Nederlanders en Russen.

HUMO: Maar de Russen kunnen waarschijnlijk putten uit een paar miljoen dammers, terwijl Nederland er maar 10.000 heeft.

Tollekamp: In Rusland zijn meer dan één miljoen dammers actief. Het is inderdaad opmerkelijk voor Nederland, je. Nu moet je wel weten dat het damspel waarover we praten het spel op de honderd velden is. Je kunt namelijk dammen op verschillende borden. Er is ook een damspel op een schaakbord, maar bij mijn weten zijn daar geen officiële wereldkampioenschappen in, al wordt het veel gedaan in Italië, Spanje en West-Duitsland. In Canada hebben ze dan weer een bord van 144 velden. Maar het klassieke damspel op de 100 velden, zoals wij dat kennen, is de laatste tijd wel het meest in opgang.

HUMO: Is het beslist nodig om het cursusboekje, dat voor 22,5 gulden bij de cursus wordt aangeboden, aan te schaffen?

Tollekamp: Niet als je gewoon het schuiven en het slaan wil leren, dat kan je ook van je buurman leren. Maar als je dammen met het plan wil leren, dan moet je het cursusmateriaal er wel bijhebben. »

Helemààl leuk wordt het als de eerste Belgische grootmeester dammen in 1990 de wereldtitel veroverd en in een Humo Sprak Met onthult dat hij zijn eerste plannetjes van de Avro heeft geleerd. Hadden ze maar niet op de kabel moeten zitten. (*IdB*)

AVRO ACADEMIE
"DAMMEN"
NED. 1 - zat. 17 sept. - 19.40 u

DAMMEN

VERVOLG VAN BLADZIJDE 45

bepaalde standen zien. Op één avond doet hij een heleboel praktijk op. Een blinde kan niet op een ander bord gaan kijken. Die heeft alleen zijn eigen partij om van te leren. Dus is het voor ons nog veel belangrijker om zoveel mogelijk theorie te lezen.

HUMO: Is de drempel om in een damclub binnen te stappen erg hoog voor blinden?

Manders: De drempel op zich niet, maar juist doordat de invalidensport zo'n grote opgang kent, vindt iedereen nu dat een invalide maar bij een invalidenvereniging moet gaan. Een paar maanden geleden sprak ik met een blind meisje dat zich bij een gewone zwemclub had aangemeld om te leren zwemmen. Zeggen ze tegen die juffrouw: "U hoort hier niet thuis, u moet vanavond om 8 uur terugkomen, dan zijn het er allemaal van uw soort." Begrijpt u? Dát is het grote gevaar van de hele invalidensport op dit moment en dat gevaar bestrijden wij ten allen tijde. Ik moet u wel eerlijk zeggen dat de integratie in de ziende damwereld grandioos is.

HUMO: Het komt erop aan om de damclubs te tonen dat het kán.

Manders: Natuurlijk. En je moet als gehandicapte ook iets doen wat je kunt. Het is absurd om een blinde 100 meter te laten hardlopen, dat is helemaal tegen zijn handicap. Als je het doet als recreatie of als lichaamsontwikkeling op school; dat is een andere zaak. Maar men gaat als blinde niet 100 meter hardlopen om een medaille te halen. Dat is de grootste nonsens die men kan bedenken. Wat men al niet doet vanwege die medailles! Ik zal u een waarachtig verhaal vertellen. Bij de invalidenzwemmerij heb je

verschillende klassen naargelang de mate van invaliditeit. Nou, ik heb meegemaakt dat iemand zich heeft laten opereren om in een zwaardere invalidenklasse te komen, waar hij meer kans op de overwinning had. Kijk, die excessen is men aan het kweken en geen enkele instantie die daartegen waarschuwt. Integendeel, ze bevorderen het. Men heeft mij gevraagd om in een comité tegen de invalidensport te zitten, maar ik ben bang dat het te laat is. Het is al gebeurd, over de hele wereld heb je die evolutie en het is niet meer terug te draaien. Alleen de Russen doen er niet aan mee. Je zult nooit Russische invaliden aan sport zien doen, maar dat is weer een andere zaak: ze hebben geen invaliden, zeggen ze (lacht).

HUMO: Waarom bent u zelf gaan dammen?

Manders: Ik ben een puur sportman, ik heb altijd allerlei sporten gedaan, maar nooit in de invalidensport. Ik heb bijvoorbeeld ook aan kogelstoten en aan gewichtheffen gedaan. Dat zijn sporten die ik volwaardig met andere mensen kan doen. Nou, en daar kwam op een gegeven moment ook dammen bij.

HUMO: Wat betekent dammen voor u als blinde?

Manders: Ik zit daar niet als blinde te dammen. Ik zit daar te dammen als Jo Manders. Nou komt daar stiekem wel bij dat ik me als blinde wil waarmaken en dat ik alles wat ik onderneem net zo goed als een ziende wil doen. Maar dat is een gevoel dat op de tweede plaats moet komen, al overdrijf je dat af en toe wel, maar dat ligt aan de andere mensen. Als gehandicapte moet je om gewaardeerd te worden alles twee tot drie keer beter kunnen dan valide mensen. Toen

ik bijvoorbeeld als achtentwintigjarige met kogelstoten begon, haalde iedereen de neus op. Ze zeiden dat kan toch niet. Nou, toen ben ik zo hard gaan trainen dat ik op een gegeven moment het Brabants record tot 10 centimeter benaderde. Pas op dat moment werd ik gewaardeerd. Als gehandicapte moet je je eerst voor 300% waarmaken wil je geaccepteerd worden, tenzij je je erg hulpbehoevend gedraagt, want dan benaderen valide mensen je weer helemaal anders. Begrijp je wat ik bedoel?

HUMO: U bedoelt dat je beter moet zijn zodra je ziende mensen op hun eigen terrein bekampt?

Manders: Precies. Hetzelfde op je werk. Ik werk bij een wereldfirma en het heeft jaren geduurd vóór mijn werk daar gewaardeerd werd. Pas toen ik het beter dan een ander kon ging men inzien dat blinden het werk evengoed aankunnen.

HUMO: Zolang je je hulpbehoevend opstelt mag je minder kunnen.

Manders: Juist. Het hangt van je persoonlijke opstelling af. Ik weet niet hoe het in België is, maar in Nederland staat op elke hoek van de straat een maatschappelijk werker klaar om je te begeleiden. Iedereen moet maar begeleid worden, dát is het grote probleem. Het is niet die handicap van doof zijn of een been kwijt zijn. Op zich is dat niet erg, maar de benadering daarvan door anderen, dát is je handicap.

HUMO: Voor u is sport doen samen met valide mensen een afwijzing van die verstikkende behulpzaamheid.

Manders: Inderdaad. Ik vind ook dat invalide mensen, wat ze ook mankeren, het veel meer moeten zoeken in kaders en besturen van verenigingen. Zelf

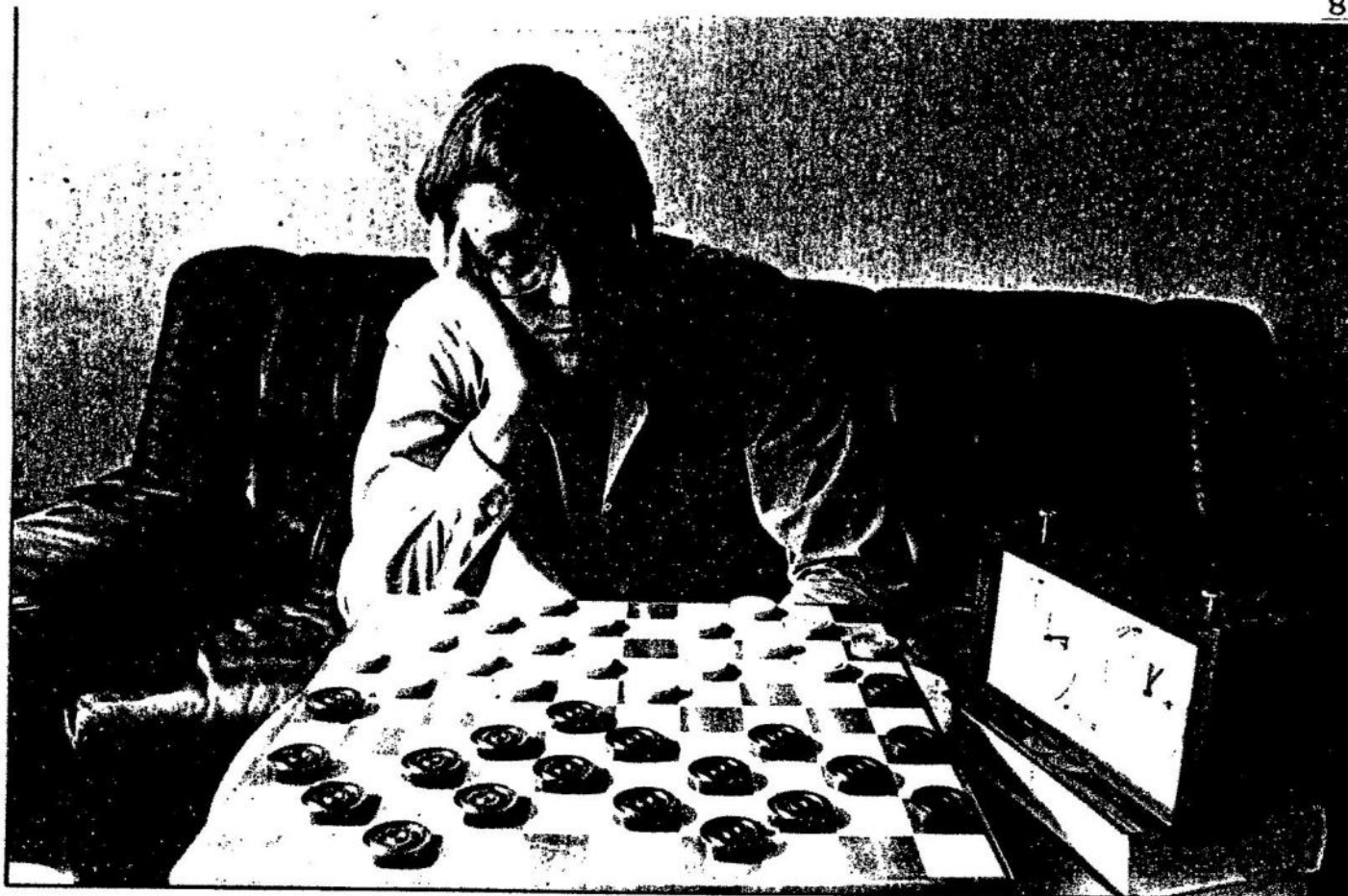
ben ik tien jaar voorzitter van een wielclub geweest. Iedereen dacht in het begin — wat moet hij nou met wielrennen? Maar om bestuurslid van een wielclub te zijn, hoef je niks van wielrennen te kennen daar heb je je trainers voor. Het is een kwestie van organisatie en van luisteren naar de verlangens van de wielrenners. Ik heb overigens wél het diploma jeugdwielerleider gehaald. Maar ja, dat ligt natuurlijk heel persoonlijk. Ik heb jaren nodig gehad om me daar te bewijzen. Ik heb alles gedaan voor de opleiding van jonge wielrenners, met het gevolg dat dit jaar vier jongelui van mijn vereniging aan wereldkampioenschappen hebben meegedaan: twee aan de cyclocross, eentje bij de amateurs en mijn zoon, Henri Manders, heeft de Tour de France meegedaan.

HUMO: Even terug naar de dam-kursus. Ik neem aan dat blinden die erin geïnteresseerd zijn om de cursus op de televisie te volgen wel iemand naast zich moeten hebben, die hen kan vertellen wat zich op het scherm afspeelt.

Manders: Helaas wel. We hebben er uren over gepraat met de verantwoordelijken van de AVRO, maar door tijdsgebrek kunnen de zetten die in diagram in beeld komen niet genoemd worden. Vanwege dat probleem kunnen wij als visueel gehandicapten die cursus niet direct op het scherm volgen. Maar onze vereniging wil wél proberen om iedereen die aangepaste cursus te bezorgen, zodat ze die thuis kunnen bestuderen, en wij zorgen ook voor de nodige begeleiding.

(ldB)

AVRO-ACADEMIE DAMMEN
Ned. 1
Vrijd. 4 november - 17 u.

DAMMEN: SPEL IN ZWART-WIT nu ook zonder zien

Op de valreep en op verzoek van de Nederlandse Visueel Gehandicapten Damvereniging, heeft de AVRO het lespakket bij de televisiekursus dammen laten omzetten in Braille en laten inspreken op cassette. Dit lespakket kan tegen dezelfde prijs als het geschreven lespakket worden besteld: 22,50 gulden op postgiro 123400 van de AVRO ACADEMIE in Hilversum.

De Visueel Gehandicapten Damvereniging bestaat officieel sinds begin van dit jaar en telt twintig dammers, maar blinde dammers draaien in Nederland al zo'n vijftien jaar mee in de competitie.

Jo Manders (voorzitter): Momenteel voeren we een grote aktie in de blindeninstituten en via de AVRO-kursus willen we dus ook reclame maken, zodat elke visueel gehandicapte tenminste weet dat ie ook kan dammen. We voeren ook besprekingen met de damvereniging Brabo in Antwerpen, waar we ergens in december misschien met de tien beste blinde dammers van Nederland willen gaan spelen. We zoeken al jaren of er in België ook blinde dammers zijn, maar tot hier toe heeft

zich nooit iemand aangemeld. In ieder geval is er bij de Belgische dambond geen enkele blinde dammer aangesloten.

HUMO: Ik begrijp niet goed hoe een blinde tegen mij kan dammen? Hoe moet het met die witte en zwarte vlakken en hoe kunt u de standen voelen zonder de schijven per ongeluk te verschuiven?

Manders: We hebben speciale borden die men in Nederland bij de Blindenbond kan bestellen (Nvdr. in België bij de Braille Liga en bij Licht en Liefde). De vlakken waar de schijven opstaan zijn een beetje verzonken. Als je met je handen op de schijven bent, kun je ze niet verplaatsen. Je moet ze dus echt optillen om ze in een ander hokje te plaatsen. Punt drie is dat men witte schijven van de zwarte kan onderscheiden doordat er op de zwarte een klein knopje zit. Bij dammen hebben de hokjes een nummer zoals bij het schaken. Als een ziende tegen een blinde damt, dammen we op twee borden. Dat moet wel want een blinde zit met zijn handen boven het bord om de standen te voelen, dus dan kan jij niets zien. De ziende dammer opent bij-

voorbeeld met wit en zegt 32-28, dat is een zet. Die zet voer ik dan op mijn eigen bord uit en ik antwoord met 18-23, wat mijn tegenspeler dan op zijn bord ook zet. De twee borden en het feit dat je zegt wat je doet zijn de enige verschillen. Voor de rest is er geen enkel probleem.

HUMO: Is het vanaf het begin de bedoeling van uw vereniging geweest om tegen ziende mensen te dammen?

Manders: Kijk, u spreekt nou met iemand die falikant tegen invalidesport is. Niet voor 100% maar voor 500%! Wij komen als blinden enkele keren per jaar bij elkaar, niet om een aparte groep te vormen, maar om ons nivo te verhogen. Verder dammen wij allemaal individueel in een gewone club en wij doen mee in de onderlinge competitie en in de bondskompetitie.

HUMO: Het inschakelen in een damclub gebeurt dus niet noodgedwongen, omdat het zo moeilijk is om blinde dammers in de buurt te vinden?

Manders: Nééééééé! Kijk, dammen en schaken zijn twee sporten voor blinden die men volwaardig, zonder enige restrictie kan doen. Je nivo als

dammer hangt alleen maar af van je talent. We zijn dus niet als vereniging bij elkaar gekomen om zonnig weer eens een aparte groep invaliden in het leven te roepen, want die zijn er al veel te veel.

HUMO: U vindt het blijkbaar ongezond als blinden onder elkaar blijven dammen.

Manders: Dat zou een groot schandaal zijn. Wij werken juist heel hard aan de integratie. De laatste maanden hebben verschillende jonge blinden zich bij ons aangemeld en die gaan we dan bezoeken, maar eerst brengen we ze in contact met een ziende club. Dat is echt ons allereerste criterium. En pas daarna, doordat een ziende club natuurlijk niet alle materiaal voorhanden heeft — braille, gesproken boeken en dergelijke — springen wij dan in. We zijn ook hard aan het werk om ons materiaal uit te breiden. Het is namelijk zo, als een ziende bij een damclub speelt, zitten daar op een avond 20 à 30 mensen te dammen. Een ziende loopt wat rond en kan dus van alle partijen

LEES DOOR BLADZIJDE 48 ▶

18-1-1983

Hier 't Maasland

Damcursus in Cultureel Centrum Dilsen

Diagram 1.
De «Coup Royal».

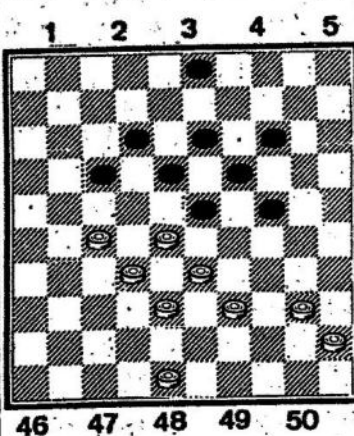

Diagram 2.
De «Bomzet».

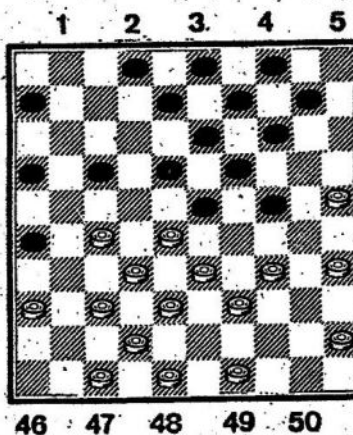
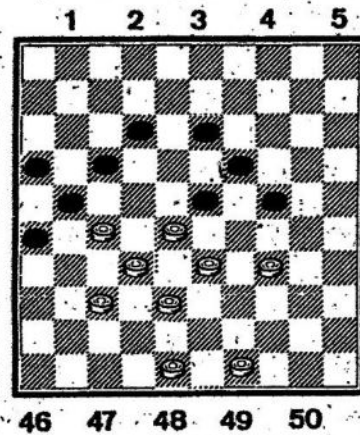

Diagram 3.
De «Coup Rafaël».

Damclub «De Juiste Zet» gaat in samenwerking met het Cultureel Centrum Dilsen en de Limburgse Dambond, dit jaar weer een damcursus organiseren. De damcursus wordt gegeven elke vrijdagavond van 20 tot 22 uur, in het Cultureel Centrum te Dilsen. (Clublokaal kelder).

Ook dit jaar verwachten wij weer een groot aantal deelnemers uit de Maaslandse dorpen; de bijdrage voor deze cursus bedraagt 400 fr. Al de cursisten ontvangen een wedstrijddambord en een damhandleiding, een doos schijven en een damboek waar alles in staat wat een beginnend dammer moet weten.

Eerste cursusdag: vrijdag 21 januari.

De cursus is bedoeld voor damliefhebbers van alle leeftijden, toch hebben wij speciaal

de vrijdagavond uitgekozen, omdat er nog al wat studenten zijn die vrijdagavond vrij hebben.

Dammen is een moeilijke sport, maar ook een mooie sport, door de grote variatie van velerlei slagzetten die in het spel voorkomen, bv. de Coup Royal, de koning onder de slagzetten, kan op zeer veel verschillende wijzen voorkomen tijdens het spel. Deze slagzet is mogelijk door het meerslagprincipe. (meerslag gaat altijd voor). De oplossing van diagram 1 is als volgt: 1. 27-21 17x26; 2. 28-22 18x27; 3. 32x21 26x17; 4. 33-28 23x34; 5. 40x7. Of tweede oplossing: 27-22 18x27; 32x21 23x34; 40x7 17x26.

Diagram 2 is de Bomzet, ook hier geldt de meerslagregel. Wit maakt op verrassende wijze

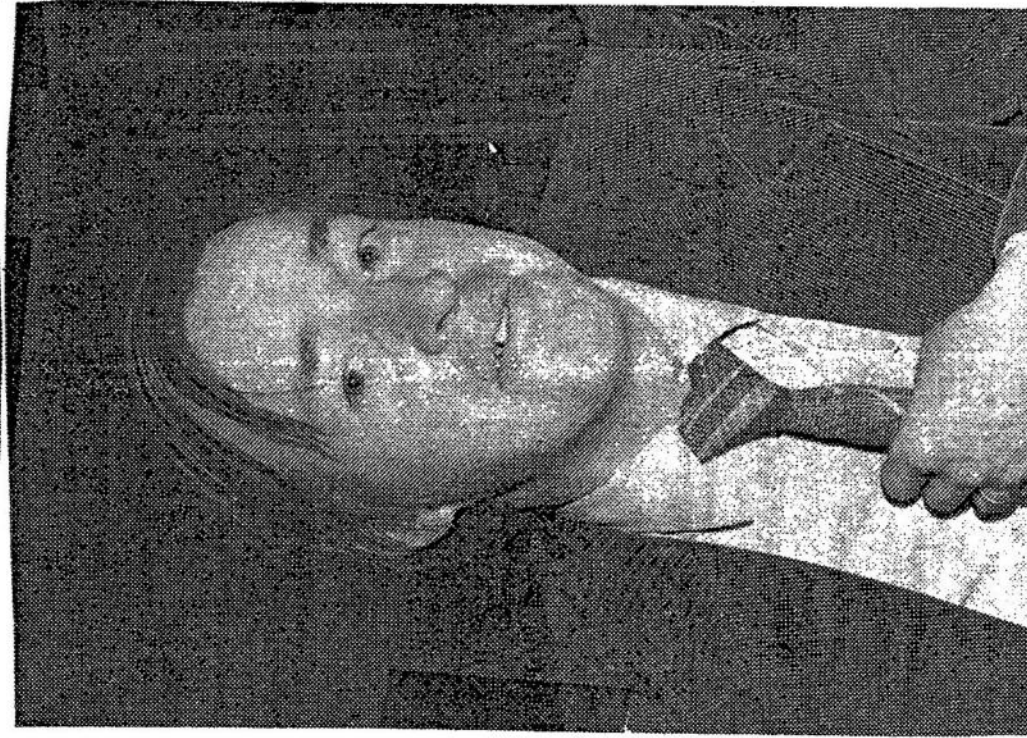
dam. Oplossing: 1. 35-30 24x35; 2. 25-20 14x25; 3. 27-21 16x27; 4. 32x12 23x41; 5. 12x5 41-46; 6. 42-37 46x40, zijn dam. En die heeft over het algemeen de waarde van twee schijven.

Diagram 3 is de Coup Rafael, in deze combinatie begint wit met een groot aantal schijven af te geven, door de meerslagregel kan wit op de vierde zet een «plakker» doen. Omdat ook achteruitslaan verplicht is, wint wit als volgt: 1. 34-29 23x34; 2. 28-23 19x39; 3. 37-31 26x28; 4. 49-44 21x43; 5. 44x11 16x7; 6. 48x17.

Wie een damcursus volgt, krijgt de kans al deze fitnesses te leren en zal niet meer verliezen van een huisdammer.

E 215

DAMMEN IN LIMBURG

"In elk huisgezin vind je wel een dambord", zegt W. Wolfs, "maar het is veel minder populair dan schaken omdat er in klubverband veel minder wordt gedamd. Dammen is trouwens even moeilijk als schaken." (cd)

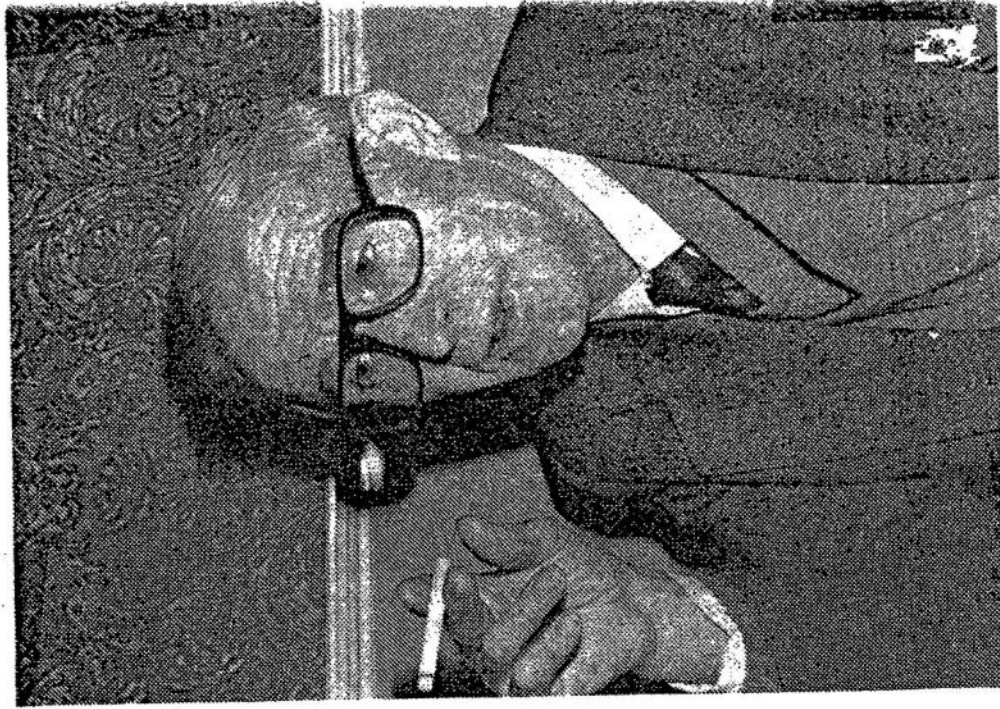
De Limburgse Dambond maakt deel uit van de Koninklijke Belgische Dambond. Die bestaat momenteel 50 jaar en groepeerd in een twintigtal klubs zo'n 500 dammers. De grootste Belgische dammer van het ogenblik is wellicht Oscar Verpoest. Hij nam reeds vijf keer deel aan het wereldkampioenschap. (cd)

Waar dammen?

Wie best wel 'ns een partijtje wil dammen op een klubavond kan in Limburg terecht op volgende adressen: de damklub van Beringen komt elke dinsdag samen in Trefpunt, Koerselsestraat 1. In Bilzen wordt er op donderdag gedamd in de Pablotop de Veemarkt. In Eksel ook op donderdag, in de jongensschool.

In Genk wordt er op maandag gedamd in Trefpunt, Dieplaan. In Hasselt is de damklub L.T.C. aktief en voor meer informatie voor die damavonden kan men terecht op tel. nr. 27.77.00. In Lanklaar wordt er op woensdag gedamd in hotel Beau Séjour. Dinsdagavond wordt er gedamd in de parochiezaal Monseide te Peer en maandagavond in Ons Huis te St.-Truiden.

Voor verdere informatie kunnen belangstellenden ook terecht bij de Limburgse Dambond, Hoogzij 42, Genk, tel. 35.46.02. (cd)

"Dammen wordt pas echt boeiend als je het dieper gaat uitpluizen", zegt Christ Verhaeg van de Dilsense damklub De Juiste Zet. "Het is een ontspannende inspanning. Je moet er je zorgen door."

„Niet zo populair, maar toch moeilijk”

Willy Wolfs is voorzitter van de Limburgse Dambond. De dampassie zit er bij hem reeds vele jaren in. Wekelijks is er wel ergens een avond waar hij te gast is om de damsport te propageren. „Al zou ik liever zelf een partijtje dammen”, zegt hij. „Maar ik zet me graag in om de damsport in Limburg te bevorderen. Dammen is inderdaad minder populair maar wel even moeilijk als schaken”.

„Het damspel is duizenden jaren oud”, aldus Willy Wolfs. „De Egyptenaren en de Chinezen beoefenden reeds een vorm van damspel, dat hebben we uit oude afbeeldingen kunnen opmaken”. Wie vandaag de dag wil dammen doet dit op een bord van 100 velden maar dit is niet altijd zo geweest. Het oorspronkelijke dambord had 64 velden omdat men damde op een schaakbord. In Nederland was het dammen tweehonderd jaar geleden reeds zeer populair. Zo leefde rond 1850 Arie de Heer, een man die in zijn ganse leven nooit werd verslagen. De huidige wereldkampioen is trouwens ook een Nederlander. Wiersma.

Wint computer?

„Dammen is inderdaad minder populair dan schaken”, zegt Dambond-voorzitter Wolfs. „Doch dit ligt niet aan het spel, hoor. Het komt gewoon omdat er veel minder gedamd wordt dan geschaakt, althans in klubverband. In onze provincie zijn er een 200-tal georganiseerde dammers terwijl het aantal schakers rustig het drievoudige kan zijn. Maar je moet wel 'ns een huisgezin gaan zoeken waar geen dambord te vinden is. Het zullen er weinig zijn terwijl het aantal schaakborden veel kleiner is. Maar schaken is reeds veel langer georganiseerd en daarom is het populairder”.

De stelling dat dammen geen fouten maakt, nooit kan winnen. Maar dit bleek verkeerd. Willy Wolfs: „De computer verliest telkens opnieuw. Daarvoor hoef je niet eens een grote dammer voor te zijn om tegen een computer een partijtje te winnen. Een computer kan ontzettend goed geprogrammeerd zijn maar hij mist „verbeeldingskracht” en taktisch doorzicht. Het is moeilijk uit te leggen maar iedere dammer zal na een tijdje zien dat het doorzicht in het spel zeer belangrijk is. Je kan allerlei combinaties en mogelijkheden bijna perfect beheersen, op het cruciale ogenblik gaat het er om welke zet je moet doen. Wij kunnen je leren dammen, wij kunnen alle mogelijke combinaties uit de doeken doen, maar het doorzicht en de verbeeldingskracht moet je zelf hebben. Dan pas kan je een groot dammer worden”.

Dammen is duidelijk, net als schaken overigens, geen kansspel. Wie geen fout maakt kan niet verliezen. Niet het toeval beslist maar wel de kundigste speler wint. Dus dachten we dat je tegen een computer, die toch

Initiatiefnemer Christ Verhaag:

„In klub is dammen veel boeiender”

Zowat in elke huiskamer zal er wel een dambord te vinden zijn. Want ze bestaan in tientallen verschillende uitvoeringen. Met de schijven uit plastiek of ivoor. In kartonnen doosjes of in leren etuis. En regelmatig komen ze 'ns uit de kast. Limburg telt slechts 200 mensen die wekelijks in de klub gaan dammen. „Thuis een partijtje dammen is best leuk”, meent Christ Verhaag, voorzitter van de Dilsense damklub „De Juiste Zet”, „maar iemand die één keer in klubverband begint kan er niet meer mee stoppen. In klubverband dammen is boeiender”.

Damklub „De Juiste Zet” van Dilsen-Lanklaar bestaat vijf jaar. Christ Verhaag nam inder tijd het initiatief en de eerste leden waren Borghoms, Dirckx, Rademaekers en Vaelen. „Ik had een kameraad die damde”, zegt Christ Verhaag. „We speelden regelmatig maar toen ik gepensioneerd werd wilde ik vaker wel 'ns een partijtje dammen. Op een keer ben ik in contact gekomen met de klub in Genk. Daar ben ik trouwens blijven spelen, regelmatig, maar terzelfdertijd ben ik begonnen met de klub in Lanklaar. In het Maasland is het

Damklub De Juiste Zet vond een onderkomen in het jeugdhuis Tram '55. Eén keer in de week was er een damavond. Het jeugdhuis werd parochiaal ontmoetingshuis en „De Juiste Zet” moest elders een onderkomen zoeken. „We kwamen in een café terecht”, aldus Christ Verhaag. „Maar daar kan je moeilijk dammen. Er werd daar ook gebiljart en aan de tapkast zaten natuurlijk de stamgasten. Niet dat het bij dammen muisstil moet zijn maar je moet je wel kunnen concentreren”. Zo belandde De Juiste Zet in het huidige klublo-

Zorgen vergeten

Of thuis een partijtje dammen dan niet goed is, vroegen we Christ Verhaag. „Natuurlijk wel, maar dammen wordt veel moeilijker in klubverband. De meeste thuisdammers schuiven hun partijtjes zonder erg veel na te denken. Dammen wordt pas echt boeiend als je alles zo diep mogelijk uitpluist. En dat moet je wel in klubverband. Er zijn spelers die 4, 5 en zelfs 10 zetten vooruit zien. En wie het verst vooruit ziet wint natuurlijk de partij. Want dammen is geen kansspel. Klubdammers gaan zelfs zo in hun partij op dat ze alle zorgen bij vergeten. Dammen is een ontspannende irspanning”.

Christ Verhaag heeft van het dammen zowat een tweede leven gemaakt. Hij is voorzitter van De Juiste Zet, ondervoorzitter van de Limburgse Dambond en zelf speler natuurlijk. Dagelijks speelt hij een partijtje of gaat hij nationaal en internationaal georganiseerde wedstrijden uitpluizen. Zelf schrijft trouwens ook stukjes over het dammen. „Dammen betekent voor mij inderdaad zeer veel”, aldus Christ Verhaag. „Sommer mensen menen dat je hoofdpijn van krijgt. Ik zeg niet dat dit niet gebeurt als je een dag je hersens zit te pijnigen maar dat hoeft ook niet. We regelmatig damt blijft erg jor van geest”. Christ Verhaag kleedt momenteel de derde plaats op de wedstrijdronde van De Juiste Zet. I eerste plaats wordt bekleed door Freddy Borghoms, op tweede plaats staat Paul Dirckspanning”.

De Juiste Zet speelt momenteel in eerste klasse van de Vlaamse kampioenschappen. Liefhebbers kunnen er elke woensdagavond terecht. ted

HIER 'T MAASLAND

uitgever
CONCENTRA DRUKKERIJ N.V. heickenrodesingel 10. 3500 hasselt tel. 011-25.09.11
 agent
PIERRE BRIERS hoek rozenstraat-boeienaarstraat 3. 3630 maasmechelen tel. 011-76.43.19
 Advertentieteksten voor deze uitgave worden aanvaard tot donderdag te 17 uur

D Gemeentelijke Kultuurraad
Dilsen deelt mee

KUNT U DAMMEN? Kom dan nu donderdag een horloge winnen in Lanklaar !

Wie kan dammen, maar geen lid is van een damvereniging, mag op donderdag 28 februari, zijn kunde eens komen bewijzen in Lanklaar, hotel Beau Séjour, Dorpsstraat 59, om 19.30 uur. NIET-klubdammers worden daar dan ingedeeld in groepen van vier, en spelen onderling drie partijen (zonder notatie). Wie het beste resultaat behaalt in zijn groep wint een armbondhorloge, een echt genummerd wedstrijdambord, en een damhandleiding voor beginners. De tweede, derde en vierde van iedere groep krijgen allen een dambord en een handleiding. Dit is een organisatie van Damklub «De Juiste Zet» Lanklaar, die hiermee beoogt meer «thuisdammers» vertrouwd te maken met het klubdammen. Kandidaten dienen er wel rekening mee te houden dat er gespeeld wordt volgens het internationale damreglement :

1. Wie kan slaan, moet ook slaan. Als de tegenstander vergeet te slaan, dan kunt u ofwel de zaak zo laten ofwel hem doen terugzetten en verplichten te slaan.
2. Ook achteruitslaan is verplicht ! Meerslag gaat voor. Wie links twee en rechts drie schijven kan slaan, moet de drie schijven slaan.
4. Wie hetzelfde aantal stukken kan slaan met een dam of met een schijf, mag kiezen.
5. De dam waarmee geslagen wordt hoeft niet vlak achter de laatst geslagen schijf te gaan staan.
6. Bij het slaan mogen de stukken pas van het bord genomen worden als de slag voltooid is.
7. Wie nog stukken heeft maar niet meer kan zetten, verliest!
8. Bij het slaan mag men wel tweemaal over een onbezet veld gaan, maar geen 2e maal over een reeds geslagen schijf.
9. Aanraken = zetten. Terugzetten mag niet !
10. Er wordt gespeeld op de donkere velden.
11. Het bord moet zo liggen dat iedere speler een donker veld heeft aan de linkerkant van de onderste rij van het voor hem liggende bord. Dat veld heeft nr. 46.
12. Nummering: de donkere velden worden genummers van 1 tot 50. Op de verst verwijderde rij beginnen te nummeren en telkens van links naar rechts. Bij de aanvang staat wit steeds op de hoge cijfers (31 tot 50). Notatie of analyse van een partij kan niet zonder nummering.
13. Wie een dampartij wil noteren neemt telkens het vertrekpunt en het eindpunt van een zet. Vb.: 32-28 = Wit

schuift van veld 32 naar veld 28. 28 x 19 = Wit, op 28, slaat een zwarte schijf en komt neer op 19. De zetten van wit zowel als die van zwart worden genoteerd.

Inschrijvingen (75F) voor deze propaganda-damavond ter plaatse, vanaf 19 uur. Wie vooraf een gratis informatiebrochure wenst met o.a. het juiste damreglement en een «damtest», of zich nu al wil inschrijven, kan daarvoor terecht, telefonisch op nr. (011) 35.46.02 ofwel bij Christ Verhaag, Simenonlaan 8 te 3650 Lanklaar. Voor wie die dag belet is (bijv. omwille van wisselende werktijden) wordt een speciale regeling getroffen, mits vooraf getelefoneerd wordt. Tijdens de 6 weken die volgen op deze propaganda-avond wordt een gratis damkursus georganiseerd, telkens op de wekelijkse klubavond, woensdag, van Damklub Lanklaar in hotel Beau Séjour. Elke theorieles (aanvang 19.30 uur) duurt een half uur en wordt gevolgd door de praktijk: dampartijen tegen andere beginners. Wie deze cursus gevolgd heeft zal nadien nog moeilijk door «thuisdammers» kunnen verslagen worden. Wel natuurlijk door geroutineerde klubdammers, maar wie dat wenst kan er zelf ook een worden door achteraf aan te sluiten bij de Lanklaarse damvereniging. Daar kan men dan verder ook aan competitiedammen doen op alle niveaus, in de klub zelf tegen spelers uit de hele Maasland - Lanklaar telt ook leden uit Maaseik, Dilsen, Eisdien en Maasmechelen — evenals tegen spelers van de andere Limburgse damklubs (Genk, Hasselt, Eksel, St-Truiden en Peer). De weg staat dan ook open tot het Belgische damkampioenschap en, voor wie talent heeft, tot een meester — of grootmeestertitel. U weet dat dammen geen kansspel is! Het is steeds de kundigste speler die wint. Een computer kan (voorlopig nog altijd) niet winnen tegen een (goed!) dammer: hierin is de menselijke geest dus superieur aan de machine! Volgens de schaakgrootmeester Jan Hein Donner is dammen trouwens even moeilijk als schaken: grootmeesters kunnen soms tot 20 zetten vooruitdenken!

De oorsprong van het damspel ligt, 5.000 jaar terug, in Egypte. Vorige eeuw was het al bijzonder populair in Nederland, waar een zekere Aris de Heer (19e eeuw) in zijn hele leven nooit verslagen werd. De eerste wereldkampioen was, in 1909, de Fransman Isidore Weiss. De huidige wereldkampioen is de Fries Harm Wierma. Een dertigtal landen vormen samen de «Wereld-Dambond» met als voorzitter oud-wereldkampioen dammen dr. P. Roozenburg.

Damliefebbers, tot donderdag dus februari in Lanklaar !

Damclub Lanklaar

1) DAMKURSUS VOOR HUISDAMMERS

De Limburgse Dambond geeft een damkursus in hotel Beau-Séjour te Lanklaar. Deze wordt gegeven door de voorzitter van de Limburgse Damclub, de heer Willy Wolfs uit Genk.

De cursus is bedoeld voor mensen van elke leeftijd. Hij begint op woensdag, 5 maart om 19.30 uur. Elke lesbeurt wordt gesplitst in een half uur theorie, gevolgd door praktijk.

Einde van de les om 10 uur. De laatste les is voorzien op woensdag 9 april.

2) Damtornooi

Voor huisdammers uit Dilsen en het Maasland in hotel Beau-Séjour te Lanklaar, op donderdag, 28 februari vanaf 19.30 uur.

Er wordt gespeeld in groepen van vier, de winnaar van elke groep ontvangt een horloge, de andere een wedstrijdambord.

De inschrijving bedraagt 75 F.

GROOT DAMTORNOOI ¹⁴

op 28 februari - hotel Beau Séjour te Lanklaar

Voor liefhebbers : met talrijke mooie prijzen
Wie kan dammen, maar nog geen klubdammer is, kan donderdagavond 28 februari deelnemen aan het Lanklaars Damtornooi, in hotel Beau Séjour, Dorpstr. 59, Lanklaar. Aanvang : 19.30 uur.

De deelnemers worden ingedeeld in groepen van vier en spelen onderling 3 partijen. Wie het beste resultaat behaalt in zijn groep wint een armbandhorloge. Bovendien krijgt elke deelnemer na afloop een wedstrijd-dambord. Het inschrijvingsgeld bedraagt 75 F.

Het tornooi wordt georganiseerd door de LANKLAARSE DAMKLUB, die de huisdammers op deze wijze meer vertrouwd wil maken met het klubdammen. De deelnemers dienen er rekening mee te houden dat er gespeeld wordt volgens het internationale damreglement. Het klubdammen is de laatste 2 jaren sterk in belangstelling toegenomen, wij verwachten dan ook deelnemers uit alle Maaslandse dorpen.

Voor alle inlichtingen omtrent tornooi en cursus kunt U terecht op volgende adressen :

W. Wolfs, Hoogzij 42, 3600 Genk — Tel. (011) 35 46 02

J. Strijckers, Europaplein 23, Eisdén 3630 Maasmechelen - tel. (011) 76 47 70

C. Verhaag G., Simenonlaan 8, Lanklaar, 3650 Dilsen.

PUBLIEK

DRUKKERIJ BREMS N.V.

Stevooftweg 8 — 3910 HERK-DE-STAD — Tel. (013) 55 10 03

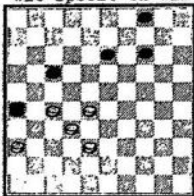
Boorsem - Dilsen - Eisdén - Elen - Lanklaar - Leut - Mechelen aan de Maas - Meeswijk - Neerharen - Neeroeteren - Opgrimbie - Opoeteren - Rekem - Rotem - Stokkem - Uikhoven - Vucht.

Agentschap Maasmechelen, Maj. Berbenlaan 48, 3630 Maasmechelen - tel. (011) 76 92 71 (van 17 tot 21 u.).

12e jaargang - 20.100 ex.

Nr. 8 woensdag 27 februari 1980

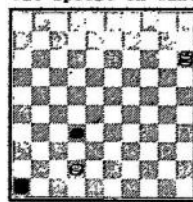
Voor in Uw plakboek
Wit speelt en wint

Reizen Wasteels
Tel. 011/764323
Oplossing 31. 20.

U wilt meer weten

Voor in Uw plakboek
Wit speelt en wint

Chinees Stockhouse
Elen-Maaseik nr. 215
Oplossing 37. 47.

over dammen ?

Vrijwel iedereen wil wel eens een partijtje dammen, maar de moeilijkheid is meestal een vaste kennis te vinden, met wie men regelmatig kan spelen. Een andere nog grotere moeilijkheid is, dat er nog al eens verschil van mening is over het reglement en de verliezer heeft dan dikwijls het gevoel dat hij verloren is, omdat er niet werd gespeeld volgens zijn opvattingen.

Wie er logisch over nadenkt komt tot de conclusie dat het eigenlijk eenvoudig opgelost kan worden. Als twee personen een wedstrijd spelen, moet voor beide spelers het reglement identiek zijn. Spelen ze dikwijls tegen elkaar dan zullen ze heel vlug gewend zijn aan een reglement dat voor hun twee geldigheid bezit.

Nu, datzelfde geldt natuurlijk ook als er 10 personen regelmatig onderling spelen. Ook als clubs tegen elkaar spelen, moeten natuurlijk alle deelnemers volgens het zelfde reglement spelen.

Op die manier is er een internationaal reglement ontstaan, waar alle spelers en clubs van landen die aangesloten zijn bij de werelddambond zich aan moeten houden.

De Limburgse dambond gaat daarom en damkursus geven in Hotel Beau Séjour, Dorpsstraat 59, Lanklaar, elke woensdagavond van 19.30 u. tot 22 uur. De cursus wordt gegeven door de voorzitter van de Limburgse dambond, de heer Willy Wolfs uit Genk, Hoogzij 42. Tel. (011) 35 46 02.

De cursus start op woensdag 5 maart en duurt tot 9 april. De eerste avond worden U al de punten van het reglement uitgelegd, elke theoretische duurt een half uur en wordt gevolgd door de praktijk : dampartijen tegen andere beginners. Wie deze cursus heeft gevolgd zal nadien nog moeilijk door huisdammers kunnen verslagen worden.

Op de eerste cursusavond 5 maart bent U tevens getuige van de Limburgse interklubwedstrijd Lanklaar-Peer en op 19 maart Lanklaar-Eksel.

Op dit moment zijn 6 clubs aangesloten bij de Limburgse dambond. Hasselt, Genk, Lanklaar, St.-Truiden, Peer en Eksel. Vrijwel alle clubs hebben leden uit de verschillende omliggende dorpen. De Lanklaarse club heeft leden uit Maaseik, Maasmechelen, Dilsen en Lanklaar. U begrijpt dan ook dat de cursus bedoeld is voor mensen van alle leeftijden, uit de maaslandse dorpen. Wilt U nadien in uw eigen dorp een damklub oprichten dan kunt U rekenen op de steun van de Limburgse Dambond.

Inschrijvingen kunnen op de cursusavond, maar liefst op voorhand per brief of briefkaart of telefonisch op bovenstaande adressen gebeuren. Men kan zich ook aanmelden bij de bestuursleden van de Lanklaarse klub. J. Strijckers, Europaplein 23, Eisdén-3630 Maasmechelen. Tel. (011) 76 47 70. C. Verhaag G., Simenonlaan 8, Lanklaar-3650 Dilsen.

IS DAMMEN BELANGRIJK ?

Dammen is niet belangrijk, maar wel interessant. Meedoen is belangrijk, welke sport dat ook is. Er bij horen, samen spelen, we mogen wel aannemen dat spelende mensen gelukkige mensen zijn. Eens per week naar een klubavond gaan, is zich eens losmaken uit de dagelijkse sleur. Heel wat mensen die dat gewoon zijn, verlangen naar die avond, het aangesloten zijn bij een klub brent U steeds weer in contact met heel wat mensen uit verschillende delen van het land. Elders in dit blad kunt U lezen dat er op donderdag 28 februari een groot damtornooi plaats heeft voor liefhebbers in hotel Beau Séjour te Lanklaar, met talrijke mooie prijzen. Alle damliefhebbers zijn welkom op deze activiteiten.

C.V.

Vlaams sneldamkampioenschap in Opgrimbie

Nu op zondag 23 oktober het Vlaams sneldamkampioenschap in het gemeenschapscentrum van Opgrimbie georganiseerd wordt, is het wel eens interessant om de damsport deze week in de kijker te zetten.

Het is toch zo dat iedereen wel een beetje kan dammen. Toch vinden de meeste mensen het maar een moeilijk spel. Men begrijpt eigenlijk niet waar het nu bij dat schuiven en slaan om gaat. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dammen in het algemeen beschouwd wordt als een soort gokspel, waarvan de uitslag in hoge mate van het toeval afhankelijk is. Men weet natuurlijk wel dat dammen ook op hoog niveau beoefend wordt. Maar men is niet in de gelegenheid om waardering voor het spel van grootmeesters op te brengen, omdat men de achtergronden (het denken) niet begrijpt.

Die interesse kan gewekt worden door het spel van de grootmeester te volgen. En wat belangrijker is, als je meer kijkt op het spel hebt, zul je het zelf met des te meer plezier spelen!

Als je een partij damt, is het moeilijk om uit de vele zetten die mogelijk zijn een goede te kiezen. Dat leer je echter heel vlug onder een goede begeleiding.

Elke damliefhebber in het Maasland kan terecht bij damclub Opgrimbie elke donderdagavond in het gemeenschapscentrum

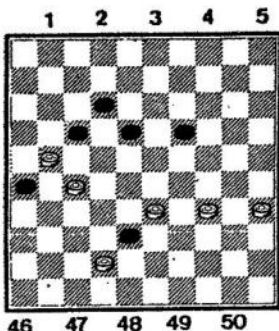
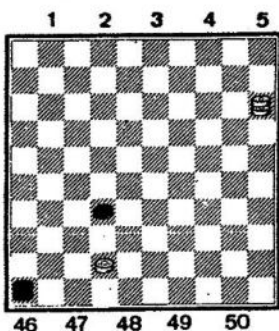

Diagram 2.

vanaf 19 uur. Of bij de Lanklaarse damclub elke dinsdagavond in het Cultureel Centrum (kelder-verdieping) te Dilsen vanaf 19 uur. Zonder lid te worden kan men er op elke clubavond terecht om te leren hoe je op korte tijd een sterk speler kan worden. Sterke dammers werken altijd met plannen, dat kan zijn: vastzetten, aanvallen, combineren of damhalen. Om een goed dammer te zijn, moet men een overzicht hebben van de regels en de plannen waar het bij het dammen om draait.

Als illustratie van combineren, de stand van diagram 1. Volgens het reglement gaat meerslag altijd voor. In deze stand kan zwart 1 schijf slaan, vooruit naar dam, maar is verplicht achteruit 2 schijven te slaan. Doch toevallig is wit in deze stand aan zet, en als de witspeler kalm blijft en rustig alle raakpunten heeft gecontroleerd, zal hij ontdekken dat wit 27-22 kan spelen, waarna zwart drie schijven moet slaan. Er ont-

staat dan een kleine kettingreactie, doordat wit daarna drie zwarte schijven slaat en nogmaals moet zwart dan meerslag nemen met: 26x28 en 42x22 wint dan. De oplossing kan dus als volgt genoteerd worden: 1. 27-22 17x30, 2. 35x22 26x28, 3. 42x22. Niet echt moeilijk maar zeer verrassend, juist de verrassing verhoogt de moeilijkheidsgraad.

Een streepje (-) tussen de cijfers geeft een zet aan, een maal-teken (x) geeft het slaan van schijven aan.

Een simpel voorbeeld van vastzetten wordt in diagram 2 aangegeven. Dat kan in deze stand door: 1. 42-37 32x41, 2. 15-47!! Zwart mag met zijn schijf niet achteruit zetten en ook de dam kan niet weg, vastgezet is verloren. Voor alle inlichtingen over de damsport, televisiecurcus dammen, dammaterialen zoals schijven en borden enz., kan men terecht bij C. Verhaag, G. Simenonlaan 8, Lanklaar. Tel. 75.78.09.

Nr. 39 - 34ste jaargang - DINSDAG 18 OKTOBER 1983

8 - Hier 't Maasland

VLAAMS KAMPIOENSCHAP SNELDAMMEN IN OPGRIMBIE Op zondag 23 oktober

Aanvang 14 uur In ontmoetingscentrum Hoekstraat 1

Op zondag 23 oktober heeft in het ontmoetingscentrum, Hoekstraat 1, Opgrimbie, het Vlaams sneldamkampioenschap plaats voor clubdammers en aangesloten jeugdleden.

Tegelijkertijd wil de damclub van Opgrimbie op diezelfde zondag in het ontmoetingscentrum tussen 14 u. en 17 uur, de vele damliefhebbers uit de Maasland inlichtingen verstrekken van allerlei aard, zoals: reglementen, correspondentiedammen, televisiecurcus dammen enz.

Het Vlaams sneldamkampioenschap wordt georganiseerd door de Vlaamse damsportliga in samenwerking met de KREDIETBANK en damclub Opgrimbie. AVRO DAMCURSUS OP 21 OKTOBER.

De televisiecurcus dammen is opgezet rond de WK-match van der Wal-Wiersma. Het cursusmateriaal bestaat uit: Het cursusboek, informatieboekje, mini-dambord en het WK-match-boek e.a.

De inschrijving is zeer laag.

Voor meer inlichtingen kunt U terecht bij C. Verhaag, G. Simenonlaan 8, Lanklaar. Tel. 75.78.09.

E 2131

Weekblad

"hier 't Maasland"

is een uitgave van de N.V. CONCENTRA DRUKKERIJ Herckenrodesingel 10, 3500 Hasselt • Tel. 011/25.09.11 H.R. 23.735 - BTW 401.289.592 - PR 000-0021058-09 Telex 39034

Verantwoordelijke uitgever:

Peter BAERT, Eikendreef 4, 3500 Hasselt

Commercieel afgevaardigde: Pierre BRIERS Boelenaarstraat 3, 3630 Maasmechelen, tel. 011/78.43.19

Advertentieteksten voor deze uitgave worden aanvaard tot donderdag 17 uur.

Nationale publiciteit:

N.V. Concentra International Press Centre, Karel de Groteaan 1 - bus 11, 1040 Brussel Tel. 02/230.62.15 - toestel 253 of 266

HIER MAASLAND wordt bedeeid door CONCENTRA POST N.V. - Tel. 011-25.09.11 in volgende gemeenten:

BOCHSEW	320	MECHELEN-A&S MAAS	310	VELDWEZEL	185
DILSEN	1.300	MEERWIC	310	VOCHT	180
ELLEN	200	MOL ENGERDEL	220	ZULTEBOGAAL ODP	1.130
ESCHBRIJZEN	280	NEERWIC	230		
HESPER	2.200	OPDICTEREN	2.200		22.000
HELLIK	720	OPGRIMBIE	1.100		
KECEBROEK	430	OPWICEN	860		
WINDRIJL	840	OPTELEKEN	500		
LANKLAAR	3.300	REHEM	1.300		
LANDELINGE	1.300	ROFPAW	1.000		
LELT	810	STIKHEW	1.000		
MAASBIEK	1.100	THOMPEN	300		

Gehele of gedeeltelijke overname van creaties en/of lay-out uit deze uitgave is verboden

U wilt meer weten over dammen ?

Het damspel is een van de wonderlijkste spelen ter wereld. Zijn stille eenvoudige regels, zijn rijke combinaties en zijn ongehoord fijne strategie en tactiek maken het tot een juweel onder de denksporten.

De verschillende zetten of slagen zoals de Coup Royal, de Bomzet, het zetje van Weiss, het Roozenburgsysteem, of de blokvoormpositie hadden evengoed de volgende namen kunnen dragen: saffier, robijn, smaragd of diamant, zo fel straalt immers hun schoonheid.

Het damspel is de trotse tweelingbroer van het schaakspel. Het enige verschil tussen de twee schuilt in hun stijl, het voorkomen; het is iets anders... de enen verkiezen het damspel, de anderen het schaakspel.

Beiden bezitten ze onbetwistbare didactische hoedanigheden zoals zin voor concentratie, overzicht, zelfbeheersing, geduld, om er slechts enkele op te sommen. Tevens zijn het twee weinig dure vrijetijdsbestedingen die openstaan voor alle klassen van de maatschappij en voor alle leeftijden.

De verschillende studies die de Russische en Nederlandse meesters sedert meer dan een kwarteeuw aan het damspel hebben gewijd, hebben de techniek opgedreven tot een waar hoogtepunt.

Zo telt een dampartij drie fasen: opening, middenspel, eindspel. Elke fase heeft natuurlijk haar eigen moeilijkheden, toch is de derde en laatste fase het moeilijkst omdat hier een maximum aan strategisch inzicht van de speler wordt gevraagd. Juist in dat eindspel worden de meeste fouten gemaakt, zelfs door zeer sterke spelers. Er zijn dan ook vele damboeken geschreven die de verschillende fases behandelen, damboeken van beginner tot expert. Ook kan men in kranten en weekbladen (in Nederland op teletext) regelmatig gespeelde partijen volgen van topspelers.

Om zo'n analyse te kunnen volgen moet men weten dat de donkere velden genummerd zijn van 1 tot 50. Wie zijn eigen bord wil nummeren moet het zo leggen dat er helemaal links vooraan een donker veld is, met nr. 46. De donkere velden op de versterkte rij worden genummerd van links naar rechts en van 1 tot 5. Bij iedere nieuwe rij links beginnen.

Het juiste damreglement kan op aanvraag bekomen worden bij de sekretaris van de Vlaamse Damsportliga, Borghoms Freddy, Runkstersteenweg 43, 3500 Hasselt.

IS DAMMEN BELANGRIJK ?

Dammen is niet belangrijk, maar wel interessant. Mee-doen is belangrijk, welke sport dat ook is. Er bij horen; samen spelen.

We mogen wel aannemen dat spelende mensen gelukkige mensen zijn. Eens per week naar een klubavond gaan is zich eens losmaken uit de dagelijkse sleur. Heel wat mensen die dat gewoon zijn, verlangen naar die avond. Het aangesloten zijn bij een klub brengt U steeds weer in contact met heel wat mensen uit verschillende delen van het land.

Op donderdagavond 11 februari wordt er in Dilsen een toernooi uitsluitend voor liefhebbers georganiseerd. Alle deelnemers ontvangen gratis een genummerd wedstrijdambord en een dambrochure. Daarna wordt er gedurende 6 weken een gratis damkursus gegeven voor iedereen die meer wil weten over dammen. De cursus start op donderdag 18 februari. Wie deze cursus gevolgd heeft zal nadien nog moeilijk door thuisdammers kunnen verslagen worden. De ervaring leert steeds weer dat mensen van gelijk welke leeftijd op slechts één jaar tijd zeer sterke klubdammers worden.

Op dit ogenblik zijn er 8 klubs aangesloten bij de Limburgse Dambond. Als er voldoende belangstelling is

voor het damtoernooi en damkursus te Dilsen, komt er misschien wel een nieuwe klub bij. U kunt in elk geval rekenen op de steun van de Vlaamse Damsportliga en de Limburgse Dambond.

Damtoernooi te Dilsen in de parochiezaal, Schoolstraat. Aanvang 19.30 uur op donderdag 11 februari.

Damkursus elke donderdagavond vanaf 18 februari tot 25 maart.

Voor verdere informatie kan men terecht bij de sekretaris van Damklub «De Juiste Zet», Lanklaar, Jos Weytjens, Schoolstraat 45, Dilsen. Tel. 011-75.65.63.

WAAR KAN MEN DAMMEN IN LIMBURG

Ter informatie van de vele huis-, tuin-, en -keuken-dammers, hieronder een aantal adressen waar ze terecht kunnen om hun denk-sport 'n ietwat soliedere basis te geven. De Limburgse klubs hebben wekelijks hun klubavond, het aanvangsuur ligt steeds tussen 19 en 20 uur, en overal zijn belangstellenden welkom voor trainingspartijen onder bevoegde leiding.

Genk: vrijdag: feestzaal Houben, Grote Straat 70.
Lanklaar: dinsdag: Hotel Beau Séjour, Dorpsstraat 59.
St.-Truiden: maandag: On's Huis, Grote Markt 26.
Peer: dinsdag: zaal van Monsheide-Maarlo.

Eksel: donderdag: gemeentenzaal, Groenstraat (Jongensschool).
Beringen: dinsdag: Trefpunt, Koerselsestraat 1.
Bilzen: donderdag: Pabilo, Veemarkt.
Hasselt: RTT. Klub.

De bovenvermelde klubs zijn alle aangesloten bij de Vlaamse Damsportliga (VDSL) die op haar beurt lid is van de Koninklijke Dambond (KBDB). De KBDB tenslotte is een van de leden van de Wereld-Dambond (FMJD). Vanzelfsprekend wordt dus ook in de Limburgse klubs gedamd volgens het internationale reglement.

De belangrijkste punten uit dat reglement:

1. Slaan is steeds verplicht;
2. Zo veel mogelijk stukken slaan;
3. Ook achteruitslaan is verplicht;
4. Terugzetten is verboden;
5. Als de tegenstander vergeet te slaan dan mag je hem wel doen terugzetten, maar niet zijn schijf afnemen;
6. Er wordt gespeeld op de donkere velden;
7. Vastgezet is verloren;
8. De geslagen stukken slechts na de slag wegnemen.

Als illustratie van die regels kan men de volgende diagramstand naspelen. Wit 9 schijven op de velden: 27. 28. 30. 35. 38.39. 43. 44. 47. Zwart 9 schijven op de velden: 3. 7. 8. 9. 10. 18. 20. 26. 36. De oplossing is als volgt: wit is aan zet 1. 27-21 26x17, (achteruitslaan is verplicht); 2. 47-41 36x47, (wit geeft dam aan zwart); 3. 39-34 47x49, (de zwarte dam moet de meeste schijven slaan en moet dan stoppen op veld 49.) 4. 30-24 49x30, (de zwarte dam moet en moet dan stoppen op veld 49.) 4. 30-24 49x30, (de zwarte dam moet meer slag nemen over 3 schijven) 5. 35x13. De laatst overgebleven witte schijf slaat dan en 7 schijven en komt dan in oppositie te staan met de zwarte schijf op 3, zwart aan zet verliest nu.

Christ Verhaag,
G. Simononlaan 8,
3650 Lanklaar-Dilsen

Hier 't Groot damtoernooi te Dilsen

op donderdag 11 februari

Aanvang 19.30 u.
Voor liefhebbers.

IN DE PAROCHIEZAAL
Talrijke mooie prijzen

Iedereen in de Maaskant die kan dammen, maar nog geen klubdammer is, kan op donderdag 11 februari deelnemen aan het damtoernooi te Dilsen. Parochiezaal, in de Schoolstraat. Aanvang 19.30 uur.

De deelnemers worden ingedeeld in groepen van vier en spelen onderling 3 partijen. Wie het beste resultaat behaalt in zijn groep wint een prachtige prijs. Bovendien krijgt elke deelnemer na afloop een wedstrijdambord. Het inschrijvingsgeld bedraagt 75 fr.

Het toernooi wordt georganiseerd door de Limburgse Dambond en de VDSL, in samenwerking met de Lanklaarse damklub. Na het toernooi wordt er gedurende 6 weken een gratis damkursus gegeven. Het klubdammen is de laatste jaren sterk in belangstelling toegenomen, misschien komt er ook in Dilsen wel een nieuwe klub, maar dat ligt aan U!

Voor alle inlichtingen omtrent toernooi en cursus kunt U terecht op volgende adressen:
C. Verhaag, G. Simononlaan 8, Lanklaar.
J. Weytjens, Schoolstraat 45, Dilsen. Tel. 011-75.65.63.

Freddy Borghoms : "Je moet dat ook niet overdrijven. Natuurlijk, je wordt niet zomaar kampioen van Vlaanderen. Maar ik moet eerlijkheidshalve toegeven dat ik de omstandigheden meehad. In die zin dat diverse kanshebbers om uiteenlopende omstandigheden niet hebben deelgenomen. Danny Verscheuren uit Lier bijvoorbeeld, daar zou ik een hele kluit aan gehad hebben. Maar die gaf voorrang aan z'n studies, terwijl z'n vader, Frans Verscheuren, eveneens een te duchten tegenstander, wegens ziekte niet kon deelnemen. En dan hebben nog een paar dammers aan het kampioenschap verzaakt omdat ze tegen de verplaatsingen opzagen. In de eindfase speelt namelijk iedereen tegen iedereen. Dat is ten eerste een slopende bezigheid, en het houdt in dat je wel eens de boer opmoet."

Van Freddy Borghoms herinneren we ons dat z'n eerste liefde het schaken was. Anno nu zit hij zo diep in de damwereld ingeworteld, dat hij zichzelf wedstrijdleider (met lange ij zegt hij) van de Belgische dambond kan noemen, terwijl hij ook nog het secretariaat van de Vlaamse Damsportliga voor z'n rekening neemt.

Freddy Borghoms : "Ach ja, het houdt je bezig en ik heb er toch de tijd voor, zodoende. Op dit moment ben ik anders helemaal met m'n gedachten bij het Limburgs kampioenschap. Als kampioen van Vlaanderen kan ik me maar moeilijk permitteren om niet kampioen van Limburg te worden. Ik sta er op dit ogenblik erg goed voor, maar het zwaardere werk moet nog beginnen. Iets verder af ligt het Belgisch kampioenschap. Ook daar vertrek ik met ambities. Je zal me niet horen vertellen dat ik de titel beoog, zelfs de tweede plaats ambieer ik niet. Dat is al jaren de vaste stek voor Hugo en Oscar Verpoest. Je voelt het al aankomen, inderdaad, de derde plaats, daar lig ik van wakker. Vooral omdat me dat 3 meesterpunten oplevert en als ik negen van die punten bij elkaar geharkt heb, krijg ik de 'meester-status'. En met een beetje geluk geeft de derde plaats recht op deelname aan

de wereldkampioenschappen. Daar zou ik ook wel eens naartoe willen, hoewel me dat een bom duiten zal kosten als we een beetje uit de buurt gaan. Tegen die tijd zou ik natuurlijk wel een sterke tegenstander op de kop moeten kunnen tikken, een Nederlandse hoofdklasser bijvoorbeeld, zodat ik daar regelmatig trainingspartijen tegen kan spelen. Dat is de enige manier om vooruit te komen. Je moet af en toe flink in de vernieling gedamd worden. Misschien ga ik op die manier ook aan mijn positie-spel sleutelen, want dat beheers ik nog niet voldoende. In de combinatie hoeven ze niet af te komen, daar ben ik sterk zat in."

Erik KLERCKX

MAASLAND

oplage: 29.616 ex.
kommerciële afgevaardigde: Albert Kuypers
tel. 011-76.0072

28 - 22 : dammen is niet moeilijk

In de damsport zijn de Nederlanders en de Russen de absolute heersers. De Belgen horen niet bij de wereldtop, ze zijn hoogstens goeie middenmoters. Dat komt door een gebrek aan training, zo klagen onze topspelers. Door het nieuw geïntroduceerde korrespondentiedammen hebben ze nu geen excuus meer.

De man was de hele week, recht vanuit zijn bed, naar de ochtendpost gerend. Tevergeefs, tot vandaag. Nu zit hij krijt wit aan de ontbijttafel naar de gele briefkaart te staren. „Je koffte wordt koud,” moppert zijn vrouw. „Achten-twintig - tweeëntwintig,” kreunt de man wezenloos. Met alles had hij rekening gehouden, iedere mogelijkheid tot in de puntjes nagegaan. Nooit had hij zo zegezeker zijn brief op de bus gedaan. Hij kon zelfs het antwoord voorspellen, het kon niet anders dan 30x19 zijn. Wat danst er nu voor zijn ogen? 28 - 22, nu is het nog om zeep, zijn hele strategie stort in mekaar, weg zege. Met heimwee denkt de man terug aan de revolver — een erfstuk van zijn vader — die hij in een pacifistische bui in het kanaal had gegooid.

Zo stellen wij ons het leven van een korrespondentiedammer voor. Nu hebben we de wijsheid zelden in pacht, dus gaan we te rade bij *Christ Verhaeg*, zelf meer dan een verdienstelijk wedstrijddammer. Verhaeg is vooral gekend als dam-kronikeur, die onder andere in *Knack* een bij de kenners zeer gewaardeerde rubriek volschrijft. Verwacht vooral geen hoogstaande lektuur in deze rubriek, het staat bol van de getallen. De leek snapt niks van al dat gecijfer, maar voor de ingewijde wordt op die manier een boeiende partij voor de ogen getoverd. Aangezien korrespondentiedammers van dezelfde kodela taal gebruik maken, lijkt enige

verduidelijking wel op zijn plaats.

— *Verhaeg*: Elk nummer dat wij gebruiken duidt een donker veld aan. De witte velden op een dambord worden niet genummerd, om de eenvoudige reden dat die in het spel toch niet gebruikt worden. Je begint met het dambord op de juiste manier voor je te leggen. Dat betekent dat

onderaan aan je linkerhand een donker veld in de hoek moet liggen. Zo moet een dambord liggen. Dan begin je vanaf rechts te tellen, te beginnen met één. Op het einde van iedere rij begin je opnieuw aan de rechtse kant te tellen. Als je onderweg geen fout maakt eindig je links bovenaan op vijftig en staan alle getallen die op hetzelfde cijfer eindigen mooi onder elkaar.

HARSCH

*Christ Verhaeg
... een goeie oefening in kalm blijven...*

Wit speelt altijd naar de lage nummers toe, waaruit volgt dat zwart naar de hoge nummers speelt.

Flaters

Als je dan 28-22 voor de ogen krijgt, dan moet het duidelijk worden dat wit zijn damsteen van veld 28 naar veld 22 heeft verplaatst. Waarom wit zal je vragen? Ten eerste omdat wit van de hoge naar de lage nummers speelt, weet je nog, en ten tweede omdat de zetten van zwart *sowieso* tussen haakjes worden geschreven. Als er een x tussen de getallen staat in plaats van het streepje, dan hebben we te maken met een slagzet. Simpel.

— *Verhaeg*: Het staat er allemaal veel ingewikkelder dan het in werkelijkheid is. Het is ook niet meer dan een internationale kode, over de ganse wereld aanvaard. Neem nu het korrespondentiedammen, het zou een heel gehannes worden als je telkens zou moeten schrijven dat de schijf op de vijfde rij, derde veld van rechts naar de zesde rij tweede veld van links moet geschoven worden. In damtaal luidt dat simpelweg 28-22, zowel voor een Rus als een Vlaming is dat duidelijk.

— *Om na deze verre omweg terug te komen bij de vraag: klopt het beeld dat wij van het korrespondentiedammen hebben?*

— *Verhaeg*: Neen, dat klopt niet, tenminste als dat het beeld is dat je daarnet aangaf. Een ervaren dammer zal nooit ondersteboven vallen van een tegenzet. Die heeft zo'n situatie al meer meegeemaakt. Hij is er zich ook van bewust dat de tegenstander altijd met een onvermoede, maar daarom bijna geniale combinatie voor de dag kan komen. Zodat van de eigen geduldig opgebouwde strategie geen spaander meer heel blijft. In het dammen leer je dergelijke tegenslagen opvangen, je kweekt een olifantenhuid. De ervaring heeft je geleerd dat je toch kalm moet blijven. Met paniek bega je hoogstwaarschijnlijk nog meer flaters. Dammen is een leuke oefening in beheersing. En in concentratie, je moet je op het probleem blijven concentreren. Proeven hebben

DAMMEN

uitgevoerd dat kinderen die regelmatig dammen of schaken, zich veel makkelijker kunnen concentreren.

— *Hoe moeten we ons het dammen per brief voorstellen?*

— *Verhaeg*: Je bent geen dammer, dus moet je je verplaatsen in de denkwereld van een dammer. Die bekijkt het damspel als een avontuur, waarvan hij wel het begin kent, maar niet het verloop, laat staan het einde. Voor een dammer is een partij een gevecht waarbij hij geen enkele fout mag maken, of die wordt hem zwaar aangerekend. Daarbij mag je nooit vergeten dat dammen een ontzettend creatieve bezigheid is. Voor elke zet kan je wel miljoenen tegenzetten bedenken, waar je dan die éne ideale uit moet pikken. Kan je je dat voorstellen? Twee mensen die tegenover elkaar gaan zitten met de intentie geen fout te maken,

terwijl ze toch bezig zijn met naar elkaars fout te zoeken. Of je elkaar nu per brief de zetten meedeelt, of inderdaad met z'n tweeën aan een dambord gaat zitten, het blijft in wezen hetzelfde.

Pols

— *Zijn er dan helemaal geen verschillen tussen het wedstrijddammen en het correspondentiedammen?*

— *Verhaeg*: Toch wel. Een belangrijk verschil is de bedenktijd. In het wedstrijddammen krijg je precies twee uur voor je vijftig zetten. Bij het correspondentiedammen heb je aanzienlijk meer bedenktijd. Nu krijg je bijna een maand, heel precies zijn dat vijftientig dagen bedenktijd, voor tien zetten. Over die periode wordt niet eens het aantal dagen dat de post onderweg is meegerekend. Dat maakt dat je een nachtje kan

slapen over je zet, je kan de verschillende mogelijkheden uitproberen. Dat kan in het wedstrijddammen niet, als je daar aan een schijf durft te raken, moet je met die schijf een zet doen. Nu zou je denken dat een competitie per brief eeuwen duurt eer je de beste kan kronen, maar zo langzaam gaat dat niet. Je speelt ten eerste tegen dezelfde tegenstander twee wedstrijden tegelijk: één keer met wit, één keer met zwart. Bovendien speel je tegelijk tegen alle tegenstanders uit de competitie. Als er, zoals in het Belgisch kampioenschap correspondentiedammen vijftien spelers hebben ingeschreven, ben je gelijk aan 28 wedstrijden bezig.

— *Hoe hou je dat in hemelsnaam allemaal uit elkaar?*

— *Verhaeg*: Dat is niet zo'n probleem. Echt goeie dammers kennen de wedstrijdposities zo uit het hoofd, die zetten de schijven losjes uit de pols op het bord. Dat neemt niet weg dat alles nauwkeurig wordt bijgehouden. De meesten hebben een diagramboek. Daar staan kleine dambordjes in voorgedrukt, ze houden er ook hun wedstrijden in bij. Natuurlijk hou je ook de brieven of kaarten nauwkeurig bij. De winnaar van een partij moet die correspondentie toch aan de competitieleider sturen, als bewijs.

Uitlaatklep

— *Frauderen is ontzettend makkelijk in het correspondentiedammen. Hoe voorkom je dat er bijvoorbeeld de hulp van een computer wordt bijgehaald?*

— *Verhaeg*: Als we ooit 'n probleem met de damcomputer zullen hebben, zal dat pas binnen tien jaar het geval zijn. De computers die op dit moment op de markt zijn, kunnen het niet opnemen tegen een echt goede wedstrijddammer. Daarvoor zijn de mogelijkheden in het dammen te divers. De computer gaat die miljarden mogelijkheden allemaal één voor één onderzoeken en daar dan de meest logische uithalen.

Maar het komt vaak genoeg voor dat je een heel onlogi-

sche oplossing moet kiezen om toch te kunnen winnen. Moest je op dit moment een computer in elkaar steken die het met een redelijke kans op succes tegen een goed dammer zou kunnen opnemen, dan heeft die machine dagen nodig eer hij met een oplossing voor de dag komt. Maar zelfs in dat geval zal de dammer nooit van een computer gebruik maken. Want waarom begin je aan een damwedstrijd? Om de problemen en valstrikken die je voorgeschoteld krijgt met goed gevolg te omzeilen of op te lossen. Je laat een kruiswoordraadsel toch ook niet door een computer oplossen. Hooguit zal je eens aan een vriend een woord vragen, da's al. Hetzelfde geldt voor een correspondentiedammer, die zal ook wel eens met een probleem naar de club trekken. Maar uiteindelijk zal hij zelf de beslissing nemen.

— *Zo te horen heeft correspondentiedammen alleen maar voordelen...*

— *Verhaeg*: Dat zou ik denken, zelfs de posterijen doen er hun voordeel mee, *haha*. Correspondentiedammen is veel meer dan een leuke training voor de wedstrijddammer. Een belangrijk pluspunt is dat iedereen kan meedoen en dat vind je in geen enkele andere sport. Zowel de klubdammer als de thuisdammer mogen inschrijven, en het maakt helemaal niks uit of je ziek of gehandicapt bent. Dat vind ik persoonlijk heel belangrijk. Je merkt dat ook aan de brieven die sommigen schrijven. Daar staat soms hun hele levensloop in... Voor die mensen is correspondentiedammen een belangrijke uitlaatklep, ze kunnen ergens terecht, zonder dat het daarom dadelijk bij de sociale helper is. En om de laatste misvatting uit de wereld te helpen: van dammen wordt je niet gek. Want dat schijnen er nogal wat mensen te denken sinds Van der Wal, de regerende wereldkampioen, in een psychiatrische instelling heeft gezeten. Maar dat kwam niet door het dammen, en bovendien beweerde Van der Wal dat de psychiaters eerder voor een behandeling in aanmerking kwamen dan hij. En ik ben geneigd hem gelijk te geven.

E.K.

Unieke damkist
... miljarden mogelijkheden...

HARSCH

Laten we meteen duidelijk zijn. Dammen wordt hier in België niet au serieux genomen. Tot grote ergernis van diegenen die van deze denksport de hunne hebben gemaakt. De damliefhebber ergert het mateloos dat dammen als een inferieure manier van schaken wordt afgedaan. En dat is dus niet waar. Trouwens, dezelfde liefhebber voelt zich ook danig in het kruis getast, als het dambord tussen het ganzenbord en 'mens erger je niet' (heel toepasselijk) in de spellendoos verloren ligt. Wij zullen het hoogst waarschijnlijk spijkers op laag water vinden, maar als je je al jaren — en terecht — verongelijkt voelt, ga je steeds wilder om je heen trappen. Ook de media stellen geen of een miniem belang in deze sport. Daar gaan wij, wegens nooit te beroerd om iets bij te verdienen, alvast iets aan doen. Sinds Lizzy Verheyen uit Lanklaar zichzelf als kampioene van België opvolgde hebben we daarvoor een mooie aanleiding. Met Lizzy spreken, wil zeggen ook met Christ Verhaag spreken, zelf een niet onaardig dammer en raadgever-trainer in de club waar Lizzy de juiste zet leerde zetten. Vandaar de naam natuurlijk: 'de juiste zet Lanklaar'. Een florerend klubje, dat al tweemaal de Vlaamse liga-titel op zak stak. Nu ook al voor het tweede jaar een Belgische kampioene in de rangen heeft.

Waarom ben je met dammen begonnen?

L. Verheyen: "Dat vind ik een uitermate domme vraag. Misschien juist omdat ik er geen antwoord op kan geven. Ik heb over het waarom nog nooit nagedacht. Ik dam en daarmee uit. De aanleiding is Christ Verhaag geweest, die is met een club begonnen in het jeugdhuis, zeven jaar geleden. Ik kwam daar ook regelmatig over de vloer en je doet dan al eens mee. Zomaar, voor de lol. En dan merk je dat het dammen hoe langer hoe beter gaat. Dan doe je maar verder hé! Het is dus niet zo dat ik dacht van: ik moet eens hoogdringend aan sport gaan doen, laat ik maar eens gaan dammen. Het is allemaal een beetje buiten mij om gebeurd."

Is dammen wel een sport?

L. Verheyen: "Jazeker, absoluut is dammen een sport. Er zit in het dammen toch het competitie-element. Je tracht een tegenstander klein te krijgen. Dat je dat vooral met je hersens probeert te doen verandert daaraan niets."

C. Verhaag: "Wat is sport? Alleen brute spierkracht? Ik verklaar sport als volgt: binnen bepaalde reglementen het beste van jezelf geven om alzo te kunnen winnen. En volgens mijn redenering is dammen dan een sport. Wat is het verschil tussen het

Dammen is een kunstwerk opbouwen, maar de tegenstander kan het wel afbreken natuurlijk.

trainen van de spieren en het trainen van de hersenen? Het is allemaal de fout van de media. Die negeren het dammen in al zijn vormen." **Dammen lijkt me overigens ook minder geschikt om het uitgebreid in de media te brengen. Het is eerder leuk om zelf te doen, dan om naar te kijken niet?**

C. Verhaag: "Voetbal is ook leuker om zelf te doen. En schaken dan? Dat kan toch op een ruimere belangstelling rekenen. Eens je het dammen een beetje onder de knie hebt is het zelfs zeer leuk om naar te kijken. Een voorbeeld, tijdens de laatste partij in de

tweekamp om de Belgische titel maakt Lizzy een kapitale blunder. De enige zet die ze niet mocht zetten, deed ze juist wel. Je ziet dat als toeschouwer gebeuren. Aie, aie denk je dan, het is om zeep. Maar dan moet je wel nog pakweg 5 minuten op de bevestiging wachten. En dan zie je de tegenstander zo mogelijk nog erger blunderen. Oef, zo'n pak valt van je hart. Vijf minuten lol aan één fase, in welke sport ken je dat? En daarenboven, dammen wordt op 100 velden gespeeld, voetbal maar op één veld (lacht)."

L. Verheyen: "Trouwens, tijdens de wereldkampioenschappen in de U.S.S.R. zat de zaal afgeladen vol met toeschouwers. Maar daar wordt het dammen ook met alle aandacht in de media behandeld. Er komen zelfs wedstrijdanalyses op het journaal. Die wereldkampioenschappen zijn een hele belevenis voor me geweest. Daaraan te kunnen deelnemen, tegen de wereldtop spelen, dat doet je toch wat. Hoewel ik wist dat ik kansloos was. Tegen de Oost-Europese topdamsters is niks te beginnen. Zelfs de Nederlandse meisjes — en die staan toch een stuk verder dan wij — hadden niks in de pap te brokken. Deelnemen is echter belangrijker dan winnen, zeg ik altijd maar."

Behalve tijdens de Belgische kampioenschappen blijkbaar. Bereid je je daar speciaal op voor? Kan je überhaupt wel trainen in het dammen?

L. Verheyen: "Ik ga geen speciale dingen doen. Ik blijf gewoon naar de klubavond gaan, lees hier en daar wat theorie, doe wat vaardigheidstesten. Dan zal ik meestal ook nog eens de Rosenbergstelling, de Hekstelling (vakjargon jongens, uitleggen kan alleen in twee volledige Koeriers) en nog een stuk of wat slagzetmechanismen herhalen. Hoewel ik meestal klassiek speel, maar soms moet je je aanpassen aan de tegenstander, vandaar die herhalingen. Dat is dus mijn training. En trainen moet je, anders ga je af als een gieter. Wat dat betreft zitten we met Christ Verhaag dan ook goed. Een dijk (woordspeling n.v.d.r.) van een trainer, steeds op de bres van de dam(sport)."

Dat valt dan mee, ik had me dat moeilijker voorgesteld, meer vakidiotie?

L. Verheyen: "Als je werkelijk de wereldtop wil halen, zal dat ook wel zo zijn. Maar laten we wel zijn, eigenlijk stelt het nationale damwereldje niet zo veel voor."

C. Verhaag: "Nou, ik heb je op de wereldkampioenschappen anders leuke partijen weten spelen. Toen je....."

Waarom ik dam? Dat is een uitermate domme vraag.

L. Verheyen : "Dat heeft hij dus ook. Net als Olga Lewina, de wereldkampioene. Die kwam een half uurtje na mijn partij tegen haar, helemaal uit het hoofd, de partij naspelen. Om me uit te leggen wat ik verkeerd had gedaan. Op tien minuten nota bene. Daarvoor moet je dus konstant met dammen bezig zijn. En dat hoeft voor mij niet zo. Als ik mijn tijd goed over de partij leer verdelen, ben ik al heel tevreden. Nu zit ik op het einde nog te dikwijls in tijd-nood. En dan gieren de zenuwen dubbel door de keel. Dammen is sowieso een zenuwen slag. Eigenlijk voel ik me bij iedere belangrijke wedstrijd net hetzelfde als bij een belangrijk eindexamen." Als ik me goed herinner zakte ik dan altijd door de grond. Niks voor mij dus, dammen.

Erik Klerckx

Tweevoudig Belgisch kampioene Lizzy Verheyen :

"Dammen is een zenuwen spel"

En Christ zet zo uit het hoofd een aantal spelsituaties op het dambord, waarmee hij zijn bewering wil staven. Zwarte en witte schijven nu als de weërlucht op en neer bewegen. "Zie je dat, besluit hij zijn uitleg, dat is pas dammen. Wat heet dammen, een kunstwerk opbouwen is het. Zo hoort het ook, als je goed damt ben je ontzettend creatief bezig."

Olga Lewina (rechts op de foto tijdens de wereldkampioenschappen in haar partij tegen Lizzy Verheyen) kwam na de partij de hele wedstrijd nog eens na spelen. Om me uit te leggen wat ik verkeerd had gedaan.

Dammen is geen kinderspel

«Ik? Een wonderkind? Dat is al te gek» lacht de 14-jarige Deen Anders Myllerup. «Dat kan natuurlijk, maar ik moet het nog bewijzen».

Anders vindt het niet erg dat de Koninklijke Belgische Dambond zijn begaafdheid misschien overschat. Het is om de damsport in de kijker te plaatsen, en dus voor de goede zaak.

Anders is anders wel niet de eerste de beste. Om publiciteit te maken voor het 7de wereldkampioenschap dammen voor junioren en het nationaal toernooi voor debutanten jonger dan 20 jaar speelde Anders Myllerup in het paleis van de graaf van Vlaanderen te Brussel een simultaanpartij tegen 50 tegenstrevers, en een computer. Voormalig wereldkampioen Ton Sybands waagde een blinde partij tegen zes concurrenten.

Anders: «Ik ben Deen, maar woon in St.-Genesius-Rode. Ik ben nu ongeveer 10 jaar in België, omdat mijn vader hier werkt. Ik dam nu bijna drie jaar, ben in feite niet zo jong begonnen. De meesten zijn zes, zeven jaar, als ze het leren. Neen, ik heb het niet van mijn ouders geërfd en mijn broer interesseert er zich niet eens aan. Mijnheer Petitjean, die voorzitter van de Dambond is, werd mijn leermeester. Een vriend van mijn vader, zie je. Ik speel een kwartiertje per dag, meer niet. 's Zaterdags wat langer, een paar uur misschien. Een simultaanpartij is evenwel een hele opgave. Makkelijk zal het niet worden».

Geen kinderspel

Dammen wordt door velen als een kinderspel beschouwd. Schaken, zegt men, is voor grote geesten. Dammen voor wie het schaken niet aankan.

Niets blijkt minder waar als je damkenners hoort vertellen. De spelregels zijn erg eenvoudig, maar de combinaties eindeloos. Volgens schaakgrootmeester Max

Ex-wereldkampioen Nederlander Ton Sybands: «Dammen en schaken zijn als appelen en peren»

Euwe zou het dammen zeker zo moeilijk zijn als het schaken.

Voormalig wereldkampioen dammen de Nederlander Ton Sybands:

«Dammen en schaken zijn twee totaal verschillende sporten die je niet kan vergelijken. Appelen en peren».

Het damspel is al enkele duizenden jaren oud. Op het eiland Kreta werd bij archeologische opgravingen een dergelijk spel ontdekt. De Romeinen kenden een spel dat erg op dammen leek.

Het dammen kwam echter omstreeks 1600 volop in de belangstelling.

«Vooral in Nederland natuurlijk» grinnikt Ton in zijn wilde baard. «Tot de eerste wereldoorlog waren Frankrijk en Nederland toonaangevend. Nu is dat Rusland».

Sybands verdient zijn brood met het dammen. Toen hij in '73 voor de tweede maal wereldkampioen werd, besliste hij niet meer deel te nemen aan topwedstrijden.

Hij is damjournalist, speelt maandelijks een simultaanpartij en is oefenmeester van de Nederlandse ploeg. Hij specialiseert zich ook in blinde partijen.

Een kenner: «In heel de wereld zijn er misschien twee die dat kunnen».

De zes tegenstrevers zitten over hun geruite dambord met witte en zwarte schijven gebogen. Sybands zit achter een scherm kan er niets van zien. Op de tafel een asbak. De rode fluwelen stijlstoel heeft hij opzij geschoven voor een eenvoudig bureauzitje. Op rafel de sigaretten, aansteker, asbak.

«Gregoire 32-28. Michiels 31-26. Verschuren 33-29» zegt hij. Alle zetten moet hij onthouden. Wat een geheugen.

Dammen met een gasmasker

Een zaaltje verder wordt de simultaanpartij van Anders betwist. Schuifelende voeten, een krakende parketvloer, fluisterstemmen. Veel jongeren, kinderen zelfs. Zoals David Glaude uit St.-

Gillis, met zijn negen jaar de jongste uitdager van Anders.

«Ik zit in dezelfde club te Ukkel. En ik heb al eens een keertje een simultaanpartij van Anders gewonnen. Daar ben ik trots op», zegt hij. «Want Anders is werkelijk een uitzonderlijk talent». Links zit zijn grootvader, rechts zijn moeder. Ook zij spelen mee, want dammen zit de familie in het bloed. David kreeg de spelregels met de paplepel binnen, speelde «altijd al» aldus moeder Glaude.

Onder de kroonluchter, een wat oudere heer. Iedereen kent hem, zegt hem gedag. Het blijkt Maurice Verleene te zijn, een grijze eminentie in de wereld van het dammen. Ons land heeft vier internationale dammeesters. De h. Verleene uit Zellik blijkt er één van.

«Ik ben misschien de oudste damspeler hier, speel al sinds '33. Mijn eerste kennismaking? Dat is het vertellen waard. Bij het uitbreken van de oorlog '14-'18 woonde ik met mijn ouders vlak bij de IJzer, ik was toen acht jaar. Twee aalmoezeniers die ik kende waren verwoede damspelers en oorlog of niet, ze speelden door. We moesten in '15 gasmaskers dragen. Dat was een gezicht, die twee die met gasmaskers zaten te dammen. Later vroeg een vriend of ik niet eens mee wou spelen. Ik zei dammen, nooit. Zo'n akelig spel. Hij heeft echter het beeld van die aalmoezeniers uit mijn hoofd kunnen praten».

Vlaanderen blijkt ongeveer 1.000 dammers te hebben, Wallonië zowat 300. Wie zich geroepen voelt, maar er zijn er uiteraard weinig uitverkoren, kan naar het wereldkampioenschap junioren, dat van 18 tot 30 december in het Congressenpaleis te Brussel wordt gehouden. Er zijn 9 deelnemende landen. De finales van het toernooi voor debutanten, jonger dan 20 jaar, volgen op 29 en 30 december eveneens in het Congressenpaleis. Meer inlichtingen bij de Koninklijke Belgische Dambond (Koninklijke zo staat steevast op het briefhoofd), Albertlaan 113, 1060 Brussel.

FRIEDA J.

Met „groten” aan de slag

De Standaard

30-12-1981

In het Brussels Kongressenpaleis eindigt vandaag het wereldkampioenschap dammen voor junioren. De Russen zijn zeker van de eerste en de tweede plaats. Dan volgt een trosje Nederlanders en ook een Vlaming en een Waal presteerde goed in deze denksport. Terwijl de „groten” intensief en in de grootste ernst en stilte hun damstrategie uitwerkten vond in een andere zaal een „debutantentornooi” plaats. Dertig Vlaamse en dertig Franstalige miniemen, kadetten en junioren kampfden er om grove prijzen. Het ging er soms wat al te rumoerig aan toe, maar slagen werden geslagen en de beste wonnen. Lees maar over deze dam-gebeurtenis op bladzijde 8. (foto Firmin Demaitre)

„Meer geld of ik stop ermee”

Wereldkampioen dammen Harm Wiersma

Voor de derde keer in vijf jaar werd de 28-jarige Leeuwarder Harm Wiersma wereldkampioen dammen. Hij vertelt met de reserves, een dammer eigen, over de eenzaamheid van deze denksport, over het slopende bestaan van een dammer en over de geringe beloning.

De Friese grootmeester Harm Wiersma is toch een minder ingetogen persoonlijkheid dan men geneigd is bij een dammer te veronderstellen. Dammen is immers een sport, een spel eerder, dat bedreven wordt in de beslotenheid van de huiskamer, of in verenigingslokalen waar meer sigare-rook dan glamour te vinden is.

Wiersma: „Van oorsprong is dammen ook een kristelijke sport. Ikzelf ben van huis uit hervormd. De interesse in Nederland komt vooral van het platteland en uit kerkelijke kring. Het is ook een heel acceptabele sport voor gelovige mensen: er komt verder niets bij, het is huiselijk, intellectueel, er wordt niet bij gegokt, noem maar op. Tegenwoordig speelt dat niet meer zo, natuurlijk.”

Wiersma zelf heeft aan die ontwikkeling niet weinig bijgedragen. Hij is een onorthodoxe dammer, die bij zijn optredens bij simultaanwedstrijden ook om andere dan damtechnische redenen de verwondering van zijn tegenstanders wekt. Alleen al om zijn uiterlijk. Hij zag er tot kort voor het wereldkampioenschap uit als een hippie. Intussen ziet hij er minder romantisch uit. Alleen de snor is nog sterk aanwezig. De knevel onttrekt zijn mond aan het gezicht en dat

maakt zijn mysterieuze lachjes nog raadselachtiger. Alleen zijn diep in het ascetische gezicht liggende ogen leveren nu het beeld bij het gemonkel dat hij geregeld produceert. „Dat haar werd me een beetje te lastig met wassen. En die föhn altijd. Verder wilde ik me sportief opstellen voor deze wedstrijd. Dus een lekker fris koppie, weet je wel. Ach, eigenlijk ben ik natuurlijk nog precies dezelfde. Ze zeggen wel eens, maar dat moet je niet te letterlijk nemen natuurlijk, hoe groter geest, hoe groter beest.” Weer dat lachje. „Ik ben er een beetje van uitgegaan dat mijn nieuwe uiterlijk een terugslag op mijn innerlijk heeft. Ik dacht: het past allemaal wel.” Een groot spreker is Harm niet. Wat hij niet zegt, laat hij met een bedwongen genuif doorschemeren.

Harms sekondant Ton Sijbrands lijkt nog steeds zo weggelopen uit de jaren '60. Toch geeft Sijbrands weinig aanstoot bij de dammers. Sijbrands is een studieuze type, die zich steeds diepgaand voorbereidde op wedstrijden. Harm niet, zo luidt het verwijt. Maar Wiersma laat zich weinig gelegen liggen aan de publieke opinie van de damwereld. „Dammers, ik mag ze niet,” zei hij eens. Hij weet precies hoe er over hem gedacht wordt en denkt er zelf niet veel anders over, omschrijft zichzelf als „een randfiguur”. De Leeuwarder Wiersma is een

Harm Wiersma (links) aan het bord tegenover zijn Russische opponent Anatoli Gantwarg tijdens het recente wereldkampioenschap.

bekende verschijning in de kroegen van de Friese hoofdstad. Hij loopt al jaren met het idee rond zelf een café uit te baten, een damcafé. Maar het is de vraag of zijn ondernemerstalent het toelaat. Zijn carrière als directeur van de Harm Wiersma Producties vertoonde de schittering van een vallende ster. „Daar hebben ze me nogal belachelijk mee gemaakt. Ik hou ervan dingen te organiseren. Maar het lukte financieel niet. Ik heb er alleen maar aan verloren. Niet zoveel trouwens. Het ging me niet om geld. Ik had alleen gehoopt quitte te spelen. Maar dat zat er niet in.” Zijn onderneming deed in rondvaarttochten, busreizen en popgroepen. Alleen een kroegenboottocht werd een redelijk succes, alsmede een boottocht over de Friese Meren, met diner aan boord. Op het menu: *Specialité de Wiersma* en *Coupe Royal de Sijbrands*. Bij de voorlaatste Kamerverkiezingen faalde hij ook al. Hij stond op de elfde — dus onverkiesbaar naar hij wist — plaats van de *Boerenpartij*.

Alleen in zijn damcarrière is alles gelukt. Ondanks wat hij zelf „uitspattingen” noemt. Geregeld riep hij dat hij met dammen zou stoppen. Maar vervolgens nam hij toch weer achter het bord plaats. Eens, bij de tweekamp tegen Rob Clerc in 1978, in goochelaarskostuum, hoge hoed, pandjesjas, toverstok. „Om het dammen visueel wat aantrekkelijker te maken.” Wiersma noemt het dammersleven slopend. De damwereld vreest dat het meest destructieve deel van Harms leven zich niet achter het dambord afspeelt. Maar voor zijn treffen tegen de Rus Anatoli Gantwarg heeft hij zich grondig voorbereid. Hij nam een psycholoog in de arm en een bewegingstherapeut die zich met zijn psychomotoriek heeft beziggehouden.

Toen Wiersma *De Steppenwolf* van de door hippies herontdekte Zwitserse schrijver Herman Hesse las, herkende hij zichzelf in de hoofdfiguur. „Iets melancholiek heb ik wel in me. Dat kan ik moeilijk verbergen. Maar tijdens zo'n kampioenschap lees ik dat soort dingen niet. Ik heb alleen maar strips bij me. Indertijd, toen ik Hesse las, had ik een periode waarin ik veel dingen niet zag zitten. Misschien moet je dan juist niet dat soort dingen lezen. Maar aan de andere kant word je er juist toe aangetrokken. Die melancholie kan wel iets met de dammersnatuur te maken hebben. Rusland en Nederland zijn de damlanden. Misschien is er wel een verband tussen de Russische en de Nederlandse volksziel. Rusland, melancholie, Dostojewski.

„Of ik nou een typische dammer ben... Ja, misschien zoals ik nu praat. ▶

Dat is allemaal erg doordacht. Dat is twijfelen vooral. En dat is karakteristiek voor het spel. Je moet je beslissingen vaak erg lang uitstellen. Maar ik ben geen fanatieke dammer. Die heb je ook hoor, voor wie dammen een levensvervulling is. Dat is bij mij niet zo. Ik blijf rustig mijn pilsje drinken. Je bent tenslotte voor je plezier met je sport bezig. Maar er zijn wel overeenkomsten tussen dammers. Sijbrands bijvoorbeeld is erg muzikaal. En neem *Van der Wal*, die koopt een piano en die leert zó stukken van *Beethoven* uit zijn hoofd. En die speelt-ie dan zó voor. We hadden het daar laatst over. En dan blijkt dat dammers van bepaalde muziekstijlen houden. *Beethoven* vooral. Ja, muziek is discipline. Heeft ook iets wiskundigs. Dammen ook. Is de hout-ge worden discipline.

„Aan de andere kant zijn dammers erg slordig. Wij komen warrig over. Maar als je ons een probleem geeft, dan kunnen we daar toch fris over nadenken. We hebben blijkbaar een aparte denkdiscipline. Toch kan ik niet ontkennen dat ik een chaoot ben. Moet je mijn werkkamer zien. De chaos. Daar komt niemand uit, alleen ik. Dammen is aan één kant puur introvert. Aan de andere kant is het ook weer een uitingsvorm. De dammer sublimeert zijn extravertie in zijn spel. Daar zit veel fantasie in, naast alle gereken, veel artisticeit ook. Muziek is ook discipline, maar toch ook weer een manier om je te uiten. Zo zit het ook met dammen. Ik heb mezelf erop laten onderzoeken: ik zit precies tussen introvert en extravert in. Die twee aspecten spelen samen, zeg maar. Ik heb altijd mijn reserves. Ook in dit gesprek. Dat is dammers eigen.

„Wij dammers sluiten ons aan de ene kant helemaal van de wereld af. Dammen is het toppunt van eenzaamheid. Je kunt de buitenwereld op geen enkele manier gebruiken. Ik kan ook helemaal niet tegen piepgeluiden. Een deur die opengaat. Ergernis. Want je bent zo met je spel bezig. Het is een strijd.”

Vader Wiersma, „geen slechte dammer”, bracht Harm de beginselen van het spel bij. Binnen drie maanden, hij was toen tien, versloeg hij de Friese seniorkampioen *Auke Steensma*. Het wonderkind profileerde zich op de zogenoemde Brinta-toernooien, werd op zijn zeventiende de jongste internationale grootmeester uit de geschiedenis. De discipline van de militaire dienst lag hem niet. Na een jaar mocht hij eruit. Hij had in totaal maar drie maanden in de kazerne gezeten. Een kapitein, die hem te veel vrijheid gaf, werd gedegradeerd. Na-

dat Sijbrands de wedstrijdsport eraan had gegeven, werd Wiersma de man die moeiteloos de wereldtitel onder beheer had.

Harm Wiersma over het verschil tussen dammen en schaken: „Schaken is oorlog tussen twee legers met verschillende eenheden. De schaker is de opperbevelhebber, hij heeft manschappen opgesteld. Is niet alleen. De dammer is veel eenzamer. Dammen is een man-tegen-man-gevecht. Die eenzaamheid strekt zich nog verder uit. Sijbrands geeft zulke sublieme analyses. Die laat heel mooie dingen zien. Maar helaas: het is maar door een paar mensen te volgen. De rest snapt nog geen procent van wat hij zegt. Dat versterkt de eenzaamheid: je bent met iets bezig dat bijna alle mensen ontgaat.”

Wiersma is getrouwd met *Nina*, is vader van de vijfjarige *Yuri*. „Die weet het schaken en het dammen al aardig uit elkaar te houden.” Over zijn burgerlijke staat: „Ik heb er wel eens problemen mee. Ik heb het ook wel gehad dat die problemen

Dammen is meer dan een beetje schuiven, dat moet erkend worden

wat groter waren dan nu. Dammers zijn aardige mensen, gemoedelijk, lopen niet met het hoofd in de wolken. Heel anders dan schakers. Schakers hebben een hoge dunk van zichzelf. Als je zo'n *Donner* hoort praten. Hij kan het leuk brengen, hoor, maar het is natuurlijk een enorm eigenwijze figuur, die denkt dat het is zoals hij het zegt. Kent blijkbaar geen twijfels. Ik zou de eerste veertig schakers en dammers wel eens met elkaar willen vergelijken qua intelligentie. Dat zouden de schakers best wel eens kunnen verliezen. Bij ons is het veel eenvoudiger. We hebben mensen rondlopen, die zijn *doctor* of zo. Maar heel normaal, trui aan, baard. Je ziet het niet aan ze, weet je wel. Onder schakers zou zo'n man meteen een gladgestreken type zijn. In Rusland is dat net zo. *Karpov* krijgt de persoonlijke felicitaties van *Brezjnev*. Als Gantwarg had gewonnen, zou dat niet gebeuren. De meeste dammers zijn ook mijn vrienden, de Russen ook. Ik bedoel: als er oorlog komt, dan heeft het niet aan ons gelegen. Dammers hebben minder kapsones dan schakers. Maar begrijp me goed: het zijn niet allemaal brave huisvaders.” Een ingehouden ge-grinik moet nadere uitleg verschaffen.

„Ik leef natuurlijk wel anders dan de mensen uit mijn vroegere omgeving. Ik reis nogal eens. Ik ga wel eens stappen. Ik ken overal ter wereld mensen met de gekste beroepen. De een is priester, de ander zit in de gevangenis.” Als om de diversiteit van zijn vriendenkring te bewijzen komt de zwaargewicht-bokser *Rudie Koopmans* in gezelschap van zijn exotische vriendin, Wiersma in het Rotterdamse Hilton opzoeken.

„Ik ben in beperkte mate een avonturier. Het is de vraag: ben ik gaan dammen omdat ik een chaoot ben, of ben ik chaoot geworden omdat ik dam? Kompenseert het een het ander? Het dammen is in elk geval ontzettend zwaar, daar moet wel wat tegenover staan. Voor de partijen tijdens dit kampioenschap was ik nerveus. Kokhalsneigingen. Vandaar die psycholoog. Die heeft me bij mijn concentratie geholpen. Nu is het voorbij. Wereldkampioen. Het is wel leuk hoor, een apart gevoel, maar ook weer zo betrekkelijk. Ik ben het al twee keer geweest. Nieuw is het dus niet. Ik ben ook weer niet zo blij dat ik me ga bedrinken. Maar er zullen nog wel een paar feestjes komen. Ik heb veel kennissen. Ja, ook veel mensen die niet kunnen dammen. Dat vind ik wel prettig, anders gaat het al gauw over dammen.”

Gelukstelegrammen van koningin *Beatrix* en prins *Claus* en van CRM-minister *André van der Louw*. Wiersma: „Er zijn toezeggingen van CRM en van prins *Claus*. Als ik zou winnen, zou ik — dan zeg ik: de dam-sport — meer mogelijkheden krijgen. Dat moet ook wel. De beloning hier op het kampioenschap is veel te laag: 450 en 300.000 frank. En als je dan de voorbereidingen ziet. Het vreet enorm aan je. Er moet op zo'n moment toch discipline zijn.”

De organisatie van het wereldkampioenschap lag voor een niet gering deel in handen van Wiersma zelf. Hij benaderde de sponsors, bijvoorbeeld. „Dat is natuurlijk ronduit belachelijk. Er mankeert veel aan promotie en organisatie. Daar heb je de middelen voor nodig. Het is een kleine bond met weinig mogelijkheden. Maar ze moeten niet gek opkijken als ik stop met spelen. Ik heb een aantal wensen. Eisen vind ik wat te scherp geformuleerd. Als daaraan niet tegemoet kan worden gekomen, dan stop ik ermee. Dan blijf ik trainer-coach, maar verder niks. Doodeenvoudig. Ik val vele kilo's af tijdens zo'n match. Dammen is meer dan een beetje schuiven. Dat moet erkend worden. Zo niet, dan hoop ik dat er nog veel toernooien komen, alleen zien ze mij dan niet meer.”

COEN VAN HARTEN ■

Dammen is gevaarlijk. Je kunt er gek van worden. Die opmerking heeft oud-wereldkampioen Harm Wiersma gemaakt. Zijn opvolger Jannes van der Wal heeft inmiddels enkele weken doorgebracht in een psychiatrisch tehuis.

27

sport
MAGAZINE

2 juni 1983 nr. 98

Laat de jongens maar schuiven

DOOR JOS VAN WERSCH

Het is even vóór middernacht. De zaal ziet blauw van de rook. Aan de bar hangen nog een paar damfanaten die de laatste konsumptiebonnen hebben omgezet in koffie of een dubbele vodka. Want een dammer drinkt niet óf stevig, een tussenweg is er niet. *Harm Wiersma*, een Nederlandse jongeman die op zijn vierde verjaardag aan zijn vader een dambord vroeg, heeft het er bijna opzitten. Veertien uur lang al heeft hij Valkenburg, een toeristenstadje in het zuiden van Nederland dat qua entourage vergelijkbaar is met Blankenberge, in zijn ban. 's Morgens om tien uur deed hij zijn eerste zet tegen 210 tegenstanders. Veertien uur later lag driekwart van hen al, met een nederlaag aan de broek, thuis in bed te woelen.

To be or not to be, want zo erg is het met sommigen wel gesteld. Wiersma veegt de laatste opponenten van tafel. Terwijl hij dan met een big smile verder loopt, zie je de verslagenen hoofdschuddend denken: is deze man wel van deze planeet?

Om 23 u.50 is de one-manshow voorbij. Moe en bepaald niet meer okselfris verdwijnt hij achter de coulissen. Daar is een douche en de Friese denktank laat een kwartier lang de warme spetters op zijn geteisterde hoofd kletteren. *„Ik ben een beetje in de war en heb pijn in de nek, maar verder gaat het best,”* mompelt hij als hij zijn uiterlijk heeft opgekalefaterd. *„Maar het nieuwe wereldrekord staat er. Daar ging het uiteindelijk om. Als ik ergens aan begin, weet ik dat het ook lukt.”*

In die bijna veertien uur dammen heeft Wiersma 164 dammers geklopt, 41 deelnemers haalden een remise binnen en slechts 4 wonnen hun partij en vieren nu nóg feest. Met een score van 88,33% voldeed Wiersma royaal aan de gestelde limiet (80%) en daarmee heeft hij zijn oude wereldrekord simultaan-dammen verbeterd. Voorlopig vindt

hij het best, want in de hele wereld zijn geen vijf dammers die dat rekord durven aanvallen, laat staan verbeteren. Na afloop ontvangt Wiersma een glas champagne van de burgemeester, een beker en 3000 gulden, het honorarium dat de sponsor van deze meeting voor zijn deelneming had uitgetrokken. *„Ik ga de komende week helemaal niets doen. Uitrusten, op advies van de dokter. Ik kan geen schijf meer zien.”* De Nederlandse Dambond stuurt een dag later een aangetekende brief naar de redactie van het Guinness Book of Records. *Wiersma, Harm (Nederland). Wereldrekord simultaan-dammen. Score: 88,33%. Valkenburg, 30 april 1983.*

„Van dammen kun je gek worden,” had hij ons tevoren al laten weten. En omdat een gewaarschuwd man voor twee telt, kijken we op veilige afstand naar de borden, de schijven, het schui-

De erelijst van 's werelds beste damgenie

Wiersma werd op 13 mei 1953 in Leeuwarden (Friesland) geboren. Op elfjarige leeftijd wint hij alle jeugdtoernooien. Op zijn veertiende is hij al de nummer drie van Nederland. Speelt als knaapje al in Moskou en dwingt remise af bij de Belg *Verleene*, op dat moment een topper. Op zijn vijftiende wordt hij vijfde bij het WK in Bolzano. Verliest slechts één partij: van *Koepman*. Vervolgens overtuigt hij alle titels die in West-Europa te vergeven zijn. In 1979 mag hij zich wereldkampioen noemen via een zege op de Rus *Gantwarg*. Eind vorig jaar verspeelt hij de mondiale titel aan zijn landgenoot Jannes Van der Wal, maar in het najaar pakt hij zonder enige twijfel de titel terug. Want Wiersma staat op dit moment op absolute hoogte. Dat hebben zelfs de Russen op de sportpagina van hun partijkrant onlangs toegegeven.

ven. Je weet het maar nooit. Is *Jannes Van der Wal*, Wiersma's landgenoot immers niet opgenomen „vanwege medische redenen” na het behalen van de wereldtitel in Brazilië? *„Je kunt mij niet vergelijken met Van der Wal,”* zegt Wiersma. *„Het is trouwens heel zielig wat met hem is gebeurd. Een tragedie. Ik probeer hem echt te helpen.”* Als genialiteit leidt tot een vorm van krankzinnigheid, dan mogen we Van der Wal daarvan als exponent noemen. Die speelde het klaar om, tijdens het nationaal kampioenschap, alle schijven van de tegenstander van het bord te gooien. Daarop volgde uiteraard diskwalificatie. En *Mies Bouwman* haalde hem voor het tv-scherm. Dat werd een historische uitzending, want hij weigerde ook maar één woord te zeggen. Zelfs zijn leeftijd wenste hij angstvallig geheim te houden. Nee, de wereldtitel heeft Van der Wal in de sloot gebracht. Eigenlijk had hij die dag in Valkenburg moeten optreden, maar de organisatoren durfden dat niet aan. *„Het gaat niet altijd goed met mij,”* zegt hij. *„Maar ik ben niet ziek. De druk op een wereldkampioen is te groot. Ik ben niet helemaal tevreden met mijn leven. Onlangs ben ik nog in een café in elkaar geramd. Ik ga twee keer per week naar de psychiater. Dat vind ik erg gezellig.”* Volgens de laatste berichten gaat het met de geest van Jannes iets beter, maar nu is de behandelende psychiater helemaal van de kaart. Van der Wal heeft die goeie man murw gemaakt.

Van der Wal doet raar

In het najaar wil Wiersma tegen Van der Wal spelen omdat hij zijn wereldtitel terug wil hebben. Maar omdat de

166 dammers geklopt, 41 deelnemers haalden remise en slechts 4 wonnen hun partij tegen Wiersma. Ze vieren nu nog feest. Wiersma zelf haalde de gestelde limiet van 80 procent en verbeterde dus zijn eigen wereldrekord simultaan-dammen.

Russen niet in Brazilië van de partij waren (daar waar Jannes kampioen werd), wensen zij de titel van Van der Wal niet te erkennen. De Russen zijn bovendien boos omdat Van der Wal zo vreselijk veel teater maakt. Dat is beneden het niveau van de sport. Nu moet gezegd worden dat de toppers in de denksporten toch al buitensporige grappen uithalen of eisen stellen. Ooit hebben wij, op een vliegveld in Parijs, Victor Kortsnoj mogen spreken. Na twee jaar zijn we die klap bijna te boven. En laten we Bobby Fischer, het grootste schaakgenie aller tijden, maar helemaal buiten beschouwing. Dr. Max Euwe, de overleden ex-wereldkampioen (1936) die later voorzitter werd van de Wereldschaakbond (Fide), hebben we ook ooit mogen interviewen. Eén opmerking van zijn kant is ons bijgebleven en houdt ons in het zadel: „U moet niet proberen om uzelf te verplaatsen in de wereld van de denksporters. Dat is slecht voor uw geest.» Gelukkig is er Wiersma nog, een mens van vlees en bloed.

Ben Ten Haaf is voorzitter van het toernooi waar Wiersma zijn rekord scherper stelde. Ook hij heeft bijna veertien uur lang gekeken naar het achtste wereldwonder. „Ik wist tevoren dat alles goed zou gaan,” mompelt hij met een tevreden stem. „Harm is een unieke denksporter. Geen jongen met een hoog voorhoofd. Hij doet zo gewoon. Hij vraagt ook geen absolute stilte. Hij wilde tijdens de séance zelfs achtergrondmuziek. En als intermezzo een goochelaar in de zaal. Allemaal zo gewoon. Hij is tijdens de wedstrijd zelfs in voor grapjes. Hij had mij tevoren gevraagd om een plaatje te draaien als hij op zijn schema achterkwam. Dan wilde hij „Thousand miles to Los Angeles” van Albert Hammond horen. Een paar keer hebben we die single moeten opzetten. Ton Sijbrands, toch ook een groot dammer, kan dit werk fysiek niet aan. Bijna veertien uur dammen tegen de top van Nederland en België, weet je wat dat betekent? In een eerder stadium hebben we natuurlijk Van der Wal, de regerende wereldkampioen, benaderd. Maar toen ik met hem zat te dineren voelde ik natigheid. „Ik heb daar minimaal dertig uur voor nodig en de kans is groot dat ik ruzie krijg met de tegenstanders,” schreeuwde hij in het restaurant. Tijdens het nagerecht riep hij dan ook: „Ba, ik doe het niet.” Daar waren we, zacht uitgedrukt, ook wel blij mee. Trouwens, de eerstkomende jaren zullen wij zo'n toernooi niet meer organiseren. Als je dat elk jaar doet, is het bizarre er vanaf.”

De voorzitter loopt weg. Op weg naar de laatste pils, want na twaalfven sluit de bardame de tap. Zo'n vrouw heeft ook al veertien uur moeten konverseren met dammers, C-3, A-7, B-4. Dr. Jos Benders, een jonge Nederland-

STROUKEN

STROUKEN

se (sport)arts die wij de komende jaren nog wel in groter verband tegen zullen komen want hij is betrokken bij voetbal en wielrennen en alles wat daar tussenin ligt, heeft Wiersma tijdens de maratonzitting medisch gecontroleerd.

Benders: „Zo'n inspanning vereist begeleiding. Voordat Harm aan het karwei begon heb ik contact gehad met zijn eigen arts. Voor de overdracht van gegevens. Gisteravond heb ik uitvoerig gesproken met Harm over de voeding en verzorging. Wij hebben een licht verteerbaar Hollands menu samengesteld. Brood, beleg, tee, een appel, verse fruitsalade, een augurk en wat nassi.”

Benders had het al snel gezien. „Deze Wiersma verkeert in blakende konditie. Geestelijk en fysiek. Hij had gedurende die veertien uur alleen pijn in zijn nek, maar dat kwam van die gebukte houding omdat de tafels, waar de damborden opstonden, iets te laag waren. Een fysiotherapeut heeft hem regelmatig fit gewreven.”

Benders wijst er overigens wel op dat de voorstelling voor Wiersma na die veertien uur niet is afgelopen. „Er zullen de komende week wel afkickverschijnselen optreden. Hij zal moeite hebben met beslissingen nemen. Hij krijgt last van twijfelzucht. Bij het inkopen doen in een supermarkt weet hij niet of hij produkt x eigenlijk wel wil hebben. Ook zal hij een

's Morgens om tien uur deed Harm Wiersma zijn eerste zet tegen 210 tegenstanders. Veertien uur later lag driekwart van hen al thuis in bed te woelen, met een nederlaag aan de broek.

week lang verstrooid zijn. Het kan best zijn dat hij 's morgens vroeg de deur uitgaat zonder schoenen aan zijn voeten. Gevaarlijk? Nee hoor, want dat duurt maar één week. Dan is Harm weer helemaal de oude.” Dit geestelijk én fysiek loodzware werk kan een mens overigens niet onbeperkt doen. „Harm zei tegen mij, op een moment dat hij even stuk zat, dat hij nog hooguit één keer zo'n poging wil doen. En als deze man, die tiptop in orde is, zoiets meedeelt weet ik wel hoe zwaar het moet zijn. Alleen zeer stabiele mensen kunnen dit werk aan. Lieden met ups en downs in hun leven gaan meteen voor de bijl. Zo'n Jannes Van der Wal, hoewel ik hem persoonlijk niet ken, is blijkbaar niet stabiel genoeg. Trouwens, als ik over de escapades lees die hij uithaalt, blijkt dat ook wel. Een matematische knobbel alléén is onvoldoende.”

De Belgische opponenten dwongen Wiersma overigens een remise af. Grégoire die zich verleden jaar wist te kwalificeren voor het WK in Brazilië. Lemmens, Conard en Casaril bleken taaie jongens. „Jammer dat de gebroeders Verpoest niet konden komen.” zegt toer-

nooi voorzitter Ten Haaf. „Daar zou Harm ook zijn handen aan vol hebben gehad.”

Twintig zetten vooruit denken

In 1979 werd Wiersma een erkende grootheid in de damsport. In zijn woonplaats Leeuwarden vertelt hij dat zijn overwinning (22-18) tegen de Rus Gantwarg misschien wel zijn fraaiste zege is. „Tijdens een tweekamp speel je twintig keer tegen dezelfde tegenstander. Elke ochtend komt dan ook de vraag: hoe zal ik vandàg weer mijn tactiek bepalen. Dat is erg moeilijk. Gantwarg was in die weken een fijne opponent. Hij speelde zuiver.” Onzuiver is namelijk wanneer de tegenstander truiks gaat uithalen. Kwasi geïnteresseerd de krant lezen, terwijl de tegenstander zijn hoofd pijnigt over een nieuwe stelling. Morserig eten, een dikke boer laten. „Ik heb er een hekel aan,” mompelt hij. „Dammen is sowieso al moeilijk zat. Je hersenen produceren enorm veel over-energie. En dan vooral 's nachts, als je al die energie moet afbouwen. Het duurt uren voordat je in slaap kunt komen.”

Echte dammers kijken niet naar de schijven of een bepaalde zet. Nee, die bekijken stellingen. Wiersma kan, geloof het of niet, twintig zetten vooruit denken. De gemiddelde klubdammer slechts vier of vijf. Dat maakt nu juist

het verschil. En de Russen en Nederlanders zijn de koningen van het dambord. Dat heeft te maken met het verleden. Wiersma noemt Nederlanders navolgers van *Calvijn*. En de Russen zijn *Dostojevski*-figuren. Diepgang én nuchterheid, daar gaat het om. Wiersma zegt er overigens meteen bij dat hij het nietsens is met het Russische systeem „*maar die jongens zijn in ieder geval niet oppervlakkig.*”

Russen zijn, volgens de resultaten, op het dambord moeilijk te verslaan. Zij nemen vaker dan wie ook genoeg met een remise. Het is niet alles of niets; het is niet gokken of verliezen, het niet eens is met het Russische systeem de Friese damschiiver.

Grootmeester op 17

Topsport betekent geld en sponsoring. Maar niet in de damwereld. Toen Wiersma vier jaar geleden wereldkampioen werd mocht hij de hoofdprijs van 50.000 gulden in ontvangst nemen. Veel geld voor een topdammer, maar in vergelijking met de hoofdprijs van een schaakkampioen slechts een schijntje. Schaken oogst een grotere waardering, omdat deze denksport een rijkere traditie heeft en, vergeet dat niet, omdat schaken bij de *upper-ten*

van de bevolking erg populair is. De schakers zorgen ook voor meer ophef, vaak tot het bizarre toe (Karpov-Kortsjnoj, Bobby Fischer). Dammers zijn anders. Die pakken een stoel en gaan er even goed voor zitten. Wiersma is zijn wereldtitel overigens kwijt geraakt aan Jannes Van der Wal, de man die qua uiterlijk aardig wat weg heeft van *Klaus Kinski* uit de Frankensteinfilms. Wiersma hoopt dit najaar de titel terug te pakken. „*In oktober zou dat moeten gebeuren,*” zegt hij. „*Probleem is dat de Russen Van der Wal niet erkennen als wereldkampioen omdat hij eigenlijk per toeval beslag legde op de titel. De komende maanden hopen wij die zaak echter glad te strijken, want ik wil die titel terug hebben.*”

Wiersma is namelijk een geboren winnaar. Intelligent zeker, want op zeventienjarige leeftijd was hij al grootmeester. De jongste speler ter wereld aan wie deze titel ooit werd toegekend. Tien jaar later al was hij de beste dammer ter wereld en dat zal hij ook wel blijven, de komende jaren. *Ton Sij-*

Wiersma: „Het wereldrekord staat er. Ik ben een beetje in de war, heb pijn aan mijn nek. Als ik ergens aan begin, weet ik dat het ook lukt.”

STROUKEN

brands, zijn landgenoot, was zijn voorganger maar die was murw gedraaid achter het bord. „Spelen op topniveau is bijna dodelijk,” mompelt hij. Wiersma was jong en vitaal. Als enige West-europeaan was hij niet bang voor de Russen. Koeperman, Andreiko, Gantwarg, Tsjegolev, zij vielen om als lucifersdoosjes. Toch was Wiersma op school niet de beste. Hij voerde dan ook geen steek uit. Een leerling boven de middelmaat die aan een half uur per week genoeg had om negens voor wiskunde te halen, dat wel. Hij wilde aanvankelijk leraar worden, maar Wiersma is geen man om voor de klas te staan. Hij wil alleen zijn. Aan niemand verantwoording afleggen. Hij is het prototype van de Einzelgänger. „Mijn vader was exact zo. Eigen baasje spelen. Ik kan en wil niet anders.” Hij heeft hier en daar wat sponsorkontraktjes, maar rijk zal hij er niet van worden. En tijd is het grootste probleem. Tegenstanders analyseren, ingewikkelde stellingen uitpluizen. „In Rusland is dat anders geregeld. Daar heeft elke topspeler tien trainers die de zaak voor hem uitzoeken. Blindsimultaan, maraton op het dambord en wereldrekordpogingen zijn in Rusland verboden. Het is bekend dat zo'n gigantische herseninspanningen verschrikkelijke aanslagen zijn op de menselijke denkprocessen. En daarom beweren de Russen ook dat je gek kunt wor-

Denksporters maken nogal wat teater. Maar Harm Wiersma is uniek. Geen jongen met een hoog voorhoofd. Hij vraagt ook geen absolute stilte.

den van dammen. Ik heb daar nog geen last van. Psychologen kunnen mij op die vraag geen antwoord geven. Maar we zijn de zaak wel wetenschappelijk aan het onderzoeken. Ik wil het toch graag weten.”

We treffen Wiersma, enkele uren na zijn simultaanrekord, in een nabij gelegen diskoteek. Peter Bonthuis, de Nederlander die voor zijn fietsende landgenoten de kontrakten regelt in de criteriums, staat naast hem. Als Bonthuis opduikt is dat niet omdat hij van dammen houdt. Daar zien we hem bepaald niet voor aan. Het zal wel om een of ander kontrakt gaan, want Bonthuis is in dat vlak een interessant man. Belangrijker is echter dat wij een Wiersma zien die geniet van een lekkere pils, van de swingende muziek, van de mooie vrouwen — zij het op zeer beschaafde wijze. Niemand in deze disko die hem herkent. Daar staat een man die zich de beste dammer ter wereld mag noemen en die zojuist de halve damwereld uit de Benelux van het bord heeft geveegd. Wiersma is namelijk zo gewoon, qua kleding en gedrag, dat hij niet opvalt. Eerder al had hij ons ge-

zegd: „Ik was er al toen van Jan Timman, de schaker, nog nooit iemand had gehoord. Stefan Van de Berg, onze nationale surftrots, pakt binnen drie jaar enkele wereldtitels. Dus is hij een geweldenaar. Maar een dammer is niet binnen drie jaar wereldkampioen. Dat gaat in fases, stapje voor stapje. Misschien zou ik meer aan de weg moeten timmeren via de publiciteit, maar dat ligt nou eenmaal niet in mijn karakter. Dat geldt eigenlijk voor alle dammers. Die kruipen te zeer in hun schulp. Jannes Van der Wal heeft recentelijk wel ophef gemaakt, maar dat liep een beetje uit de hand. Ik hoop dat hij spoedig weer de oude is. Ik ga nu slapen. Althans, proberen. Nee, geen Mogadon nemen. Liever lekker wakker liggen dan naar zulke spullen te grijpen. Mijn geest moet zich vanzelf herstellen. En dan lekker harmonieus betijen nadat ik wakker ben geworden. En als ik mijn ogen open heb, zie ik die witte en zwarte velden. Meestal wordt op de zwarte velden gedamd. Er zijn uitzonderingen. De Fransen, natuurlijk ja, spelen op de witte velden.”

Ook daarover wil hij nog een uitgebreide uiteenzetting geven, maar het is wat ons betreft nu wel goed geweest. Want arts Benders had ons even tevoren gezegd: „Als je uren naar zo'n dambord kijkt, zie je soms dagenlang datzelfde beeld. Dus hou jezelf een beetje in de guten.”

